O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MILLIY KITOB PALATASI
INV.№

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

2000 йил 5 май жума

Сотувда эркин нархда
№ 86 (2383)

ХАВФСИЗЛИК – ҲАМКОРЛИК АСОСИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 1-3 май кунлари давлат ташрифи билан Ҳиндистон Республикасида бўлди

Ҳиндистон ҳақида гапирганда, тасаввуримизда, аввало, бу ўлканинг қадим тарихи, бетакрор маданияти, гўзал табиати намоён бўлади. Бу мамлакат тарихи Бобур ва унинг авлодлари номи билан боғлиқлиги биз учун янада аҳамиятлидир. Зеро, буюк бобокалонимиз Заҳириддин Муҳаммад Бобур ва бобурийлар бу ерда қудратли, марказлашган давлат барпо этиб, Ҳиндистон тараққиётига улкан ҳисса қўшган.

Айни пайтда бугунги Ҳиндистон ҳақида сўз юритар эканмиз, унинг аҳоли ва майдон жиҳатидан дунёда энг юқори ўринларда туриши ҳам ёдга тушади. Чунки бундай кўрсаткичлар мамлакатнинг мавқеини, иқтисодий ва ижтимоий ривожланиш даражасини белгилашда асосий омиллардан бири бўлиб хизмат қилади. Ҳозирги Ҳиндистон – кучли ҳарбий салоҳиятга, ривожланган энергетика, саноат, қишлоқ хўжалиги, сайёҳлик ва савдо тизимига эга мамлакат. Шу боис икки томонлама ҳамкорликни ривожлантиришдан Ўзбекистон ҳам, Ҳиндистон ҳам манфаатдор. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Ҳиндистонга давлат ташрифи ана шу алоқаларни янги босқичга кўтаришга қаратилди.

Қайд этиш жоизки, Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Президенти сифатида хорижга буюрган биринчи ташрифи ҳам Ҳиндистонга бўлган эди.

Ислом Каримов бу галги ташрифи давомида Ҳиндистон Президенти Кочерил Раман Нараянан, вице-президент Кришан Кант, Бош вазир Атал Биҳари Важпаи, ташқи ишлар вазири Жасвант Сингҳ, ички ишлар вазири Лал Кришна Адвани ва кўплаб ишбилармонлар билан мулоқотда бўлди. Улар орасида Бош вазир Атал Биҳари Важпаи билан бўлган яккама-якка суҳбат ҳамда Ўзбекистон ва Ҳиндистон делегацияларининг музокаралари асосий ўрин тутади. Деҳлидаги "Ҳайдаробод" саройида ўтказилган музокарларда минтақавий хавфсизлик, терроризм ва жиноятчиликка қарши кураш, молия, қишлоқ хўжалиги, таълим, божхона, савдо, маданий алоқалар, ахборот алмашув ва оммавий ахборот воситаларининг ўзаро ҳамкорлиги билан боғлиқ масалалар муҳокама этилди.

Музокараларнинг бош мавзуи минтақавий хавфсизлик масаласи бўлгани бежиз эмас. Негаки, бугунги кунда халқаро терроризм ва экстремизм нафақат Марказий Осиё, балки бошқа минтақалар мамлакатларидаги тинчлик ва барқарорликка таҳдид солаётир. Бундай хавф ва таҳдидга қарши ҳамкорликда курашиш Ҳиндистон учун ҳам, Ўзбекистон учун ҳам долзарб ҳисобланади. Наркобизнес ва террорчилик марказига айланган Афғонистон билан чегарадошлик Ўзбекистон учун катта муаммо бўлса, ҳеч бир халқаро талабларга риоя этмайдиган, дунёга инсон ҳуқуқларини поймол этиши билан танилган "Толибон" ҳаракати ва уни зимдан қўлловчилар Ҳиндистон учун ҳам жиддий бош оғриғи бўлиб турибди.

Музокараларда икки давлат халқаро террорчилик ва диний экстремизмнинг ҳар қандай кўринишига қарши эканлиги алоҳида таъкидланди. Бундай хавфга қарши халқаро майдондаги хатти-ҳаракатларни, турли ташкилотлар даражасидаги ташаббусларни ўзаро мувофиқлаштириб бормоқ ва ҳар томонлама қўллаб-қувватламоқ зарур. Бу фикр ташриф давомида имзоланган ҳужжатларда ўз аксини топди.

Шубҳасиз, улар орасида Ислом Каримов ва Атал Биҳари Важпаи томонидан имзоланган "Ўзбекистон Республикаси билан Ҳиндистон Республикаси ўртасидаги ҳамкорлик тамойиллари тўғрисидаги қўшма декларация" муҳим ўрин тутади. Ҳужжат икки давлат ўртасида ҳамкорликни ривожлантириш борасидаги барча саъй-ҳаракатларни қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантиришга қаратилган. Жумладан, у савдо, кичик ва ўрта бизнес даражасидаги алоқалар, қўшма корхоналар тузилиши ва фаолият юритиши, транспорт коммуникацияси, фундаментал ва илмий тадқиқотлар, илғор технологияларни жорий этиш борасидаги ҳамкорликни кенгайтиришга хизмат қилади.

Декларациянинг яна бир муҳим жиҳати шундаки, унда Марказий Осиёда ядро қуролидан холи зона барпо этилиши миллий, минтақавий ва дунёвий хавфсизлик талабларига жавоб бериши, Ҳиндистон мазкур минтақанинг бундай мақомини ҳурмат қилиши ва эътироф этиши алоҳида таъкидланган. Бугунги кунда Ҳиндистон ядро қуролига ва катта ҳарбий салоҳиятга эга эканлигини ҳисобга олсак, бундай эътирофнинг аҳамиятини англаш қийин эмас.

Хавфсизликни таъминлаш йўлида икки мамлакат ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларининг террорчилик, уюшган жиноятчилик, наркобизнесга қарши кураш, бундай жиноятларнинг олдини олиш борасида яқиндан ҳамкорлик қилишга келишиб олгани ҳам эътиборлидир. Бу масала нафақат декларация, балки Ўзбекистон билан Ҳиндистон ўртасидаги жиноий ишларда ўзаро ҳуқуқий ёрдам ҳамда экстрадиция (жиноятчиларни топшириш) тўғрисидаги шартномаларда ўз аксини топди.

Божхона қонунчилиги бузилиши ҳолларининг олдини олишга қаратилган биргаликдаги ҳаракатлар ўзаро ҳамкорликни кенгайтиришнинг омили эканлигини инобатга олган ҳолда, Ўзбекистон ва Ҳиндистон ҳукуматлари ўртасида божхона идораларининг ўзаро ҳамкорлиги тўғрисида битим имзоланди. Ўзбекистон Давлат божхона қўмитаси ва Ҳиндистон молия вазирлиги даромадлар департаментининг акцизлар ва божхона масалалари маъмурияти томонидан амалга ошириладиган мазкур битим икки томонлама савдо алоқаларини ривожлантиришга самарали хизмат қилиши аниқ.

Икки мамлакат ҳукуматлари ўртасидаги ахборот алмашув ва оммавий ахборот воситалари соҳасидаги ҳамкорлик ҳамда Ўзбекистон Маданият ишлари вазирлиги билан Ҳиндистон ҳукумати ўртасида ҳамкорлик тўғрисидаги протоколлар, Ўзбекистон миллий ахборот агентлиги (ЎзА) билан Ҳиндистоннинг "Пресс Траст оф Индиа" ахборот маҳкамаси ўртасидаги ўзаро касбий ҳамкорлик ҳақидаги битим мамлакатларимиз халқлари ўртасидаги қадим тарихга эга ижтимоий ва маданий алоқаларни янада кенгайтиришга, радио ва телевидение, газета ва журналлар ўртасида бевосита ахборот ва тажриба алмашувини йўлга қўйишга қаратилган.

Мамлакатларимиз иқтисодиётида қишлоқ хўжалиги катта ўрин тутишини ҳисобга олсак, ҳукуматларимиз ўртасида қишлоқ хўжалиги ва таълим соҳаларида ҳамкорлик бўйича ўзаро англашув тўғрисидаги меморандумнинг имзоланганини бу соҳадаги алоқаларнинг янада кенгайишида муҳим қадам бўлди, дейиш мумкин. Бундай ҳамкорлик асосан таълим, тажриба ва мутахассислар алмашиш, маслаҳатлашув, илмий адабиётлар ва услубий қўлланмалар тақдим этиш йўли билан амалга оширилади.

Икки мамлакат ҳукуматлари ўртасида имзоланган кредит битими эса Ҳиндистоннинг Ўзбекистонга навбатдаги кредит маблағларини ажратишини кўзда тутади.

Ўзбекистон-Ҳиндистон иқтисодий алоқаларини кенгайтиришда муҳим аҳамиятга эга булган учрашув Деҳлидаги "Таж Палас" меҳмонхонасида бўлиб ўтди. Бу ерда Ўзбекистон Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги билан Ҳиндистон саноат конфедерацияси ўртасида ўзаро англашув тўғрисида меморандумга қўл қўйилди.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов конфедерация вакиллари билан учрашув чоғида мазкур ташкилот иқтисодий ҳамкорликни ривожлантиришда муҳим ўрин тутишини таъкидлади.

Ҳиндистон саноат конфедерацияси 1994 йилдан буён мамлакатимиз муассасалари билан яқин алоқада. Ташкилотнинг Тошкентдаги ваколатхонаси икки давлат тадбиркорлари учун фойдали кўргазмалар, учрашув ва музокаралар ташкил этишга, ҳинд ишбилармонларини Ўзбекистон бозори билан таништиришга катта ҳисса қўшиб келмоқда.

Президент Ислом Каримов конфедерация аъзолари бўлган йирик ҳинд саноатчилари билан бўлган учрашувда мамлакатимизда амалга оширилаётган иқтисодий ислоҳотлар жараёни, иқтисодий ҳамкорликнинг ҳуқуқий асослари, хорижий сармоядорлар учун яратилган қулай шарт-шароитлар ҳақида сўзлади.

– Бу галги ташриф ўта самарали ўтди, – деди жумладан Ислом Каримов. – Ҳиндистон раҳбарияти билан барча соҳаларда ва айниқса хавфсизлик масалаларида қарашларимиз муштарак эканига амин бўлдик. Хавфсизлик эса ҳамкорликнинг, жумладан, иқтисодий ҳамкорликнинг муҳим шартидир.

Юртбошимиз мамлакатларимиз ўртасидаги савдо айланмасининг бугунги ҳажми икки томонни ҳам қониқтирмаслигини таъкидлаб, мавжуд имкониятлардан тўлароқ фойдаланиш учун Ўзбекистонда Ҳиндистон банклари фаолиятини йўлга қўйиш, шерикликда ишлаётган тадбиркорлар ҳуқуқларини молиявий жиҳатдан ҳимоялаш учун қўшма суғурта компанияси ташкил этиш, транспорт коммуникацияси масаласини ҳал этиш зарурлигини уқтирди.

Мулоқот жуда самарали бўлгани ва Ҳиндистон ишбилармонларининг мамлакатимизга қизиқиши ортганини шундан ҳам билиш мумкинки, у белгиланганидан икки карра кўпроқ вақт давом этди.

Ташриф якунларига кўра ўтказилган матбуот анжуманида Ўзбекистон раҳбари мазкур сафар чоғида имзоланган ҳужжатлар Ўзбекистон-Ҳиндистон алоқаларини янги асрда янги босқичга кўтарадиган чинакам ҳуқуқий асосга айланишига ишонч билдирди. Ислом Каримов журналистларнинг саволларига жавоб қайтарар экан, хавфсизлик, хусусан, Афғонистондаги вазият билан боғлиқ масалалар музокара иштирокчиларининг алоҳида диққат марказида турганини айтди.

Сафар олдидан берган интервьюсида Юртбошимиз таъкидлаган эдики, Ҳиндистонга бориб буюк аждодларимиз бунёд этган обидаларни кўрмай қайтиш мумкин эмас. Ташриф дастуридан Агра шаҳрида Бобурийлар сулоласи вакили Шоҳжаҳон томонидан барпо этилган "Тож Маҳал" мажмуининг зиёрати ҳам ўрин олган эди. Шарқ меъморлигининг ноёб анъаналарини мужассам этиб, муҳаббатга қўйилган абадий ёдгорлик сифатида бунёд этилган бу мажмуа бобокалонларимиз даҳосининг улкан ифодасидир. Юртбошимиз аждодларимиз қабрларини зиёрат қилиб, дунёнинг етти мўъжизасидан бири саналган бу иншоотнинг тарихи, меъморий ечими, ўзига хосликлари билан қизикди.

– Бундай жойларда бўлганда ҳар бир ўзбек, ҳар бир ўзбекистонлик буюк аждодларимизга эҳтиром, жўшқин миллий ғурур туйғусини ҳис этади, уларнинг қудрати ва меросига таҳсин айтади, – деди Ислом Каримов. – Бундай мўъжизавий тарихий бинолар юртимизда ҳам кўп. Уларни яратган халқимиз ҳеч қачон кам бўлмайди.

Беҳзод УСМОН,
ЎзА махсус мухбири
Тошкент-Деҳли-Агра-Тошкент

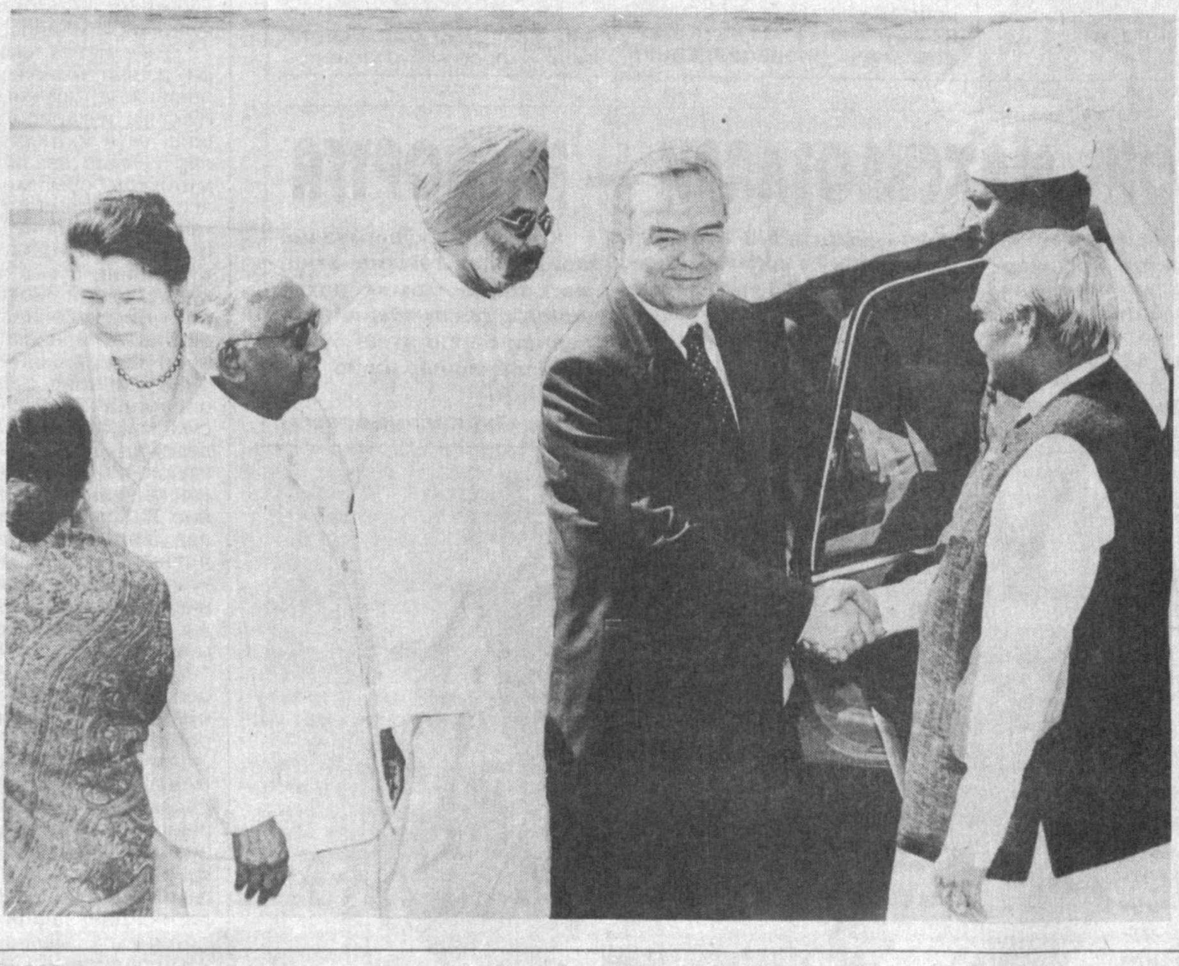

СУРАТДА: ташриф пайти.
А. ТЎРАЕВ олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг

ФАРМОНИ

Судьяларни танлаш ва лавозимларга тавсия этиш бўйича Олий малака комиссиясини тузиш тўғрисида

Суд ҳокимиятининг мустақиллигини таъминлаш, судьяларни танлаш ва жой-жойига қўйиш ишларини янада такомиллаштириш, судьялик лавозимларига етук, билимдон ва пок мутахассисларни тавсия этишда қонунчилик ва ижтимоий адолат тамойилларига риоя этиш мақсадида:

1. Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузурида судьяларни танлаш ва лавозимларга тавсия этиш бўйича Олий малака Комиссияси тузилсин.

Унинг таркиби ва Низоми тасдиқлансин.

2. Комиссия ўз фаолиятини Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, "Судлар тўғрисида"ги Қонун, Ўзбекистон Республикаси Президентининг кадрлар сиёсатини рўёбга чиқаришга қаратилган Фармон ва Фармойишлари ҳамда мазкур Низом асосида амалга оширади.

Комиссиянинг асосий вазифалари судьялик лавозимларига кадрларни танлаш ва жой-жойига қўйишнинг демократик асосларини такомиллаштириш, судьяларни лавозимларга тайинлаш масалаларини ҳал этиш чоғида қонунчилик ва ижтимоий адолат кафолатларини, шунингдек, суд ҳокимиятининг мустақиллигини таъминлашдан иборат, деб белгилансин.

3. Ушбу Фармон қабул қилиниши муносабати билан Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1999 йил 30 июлдаги Ф-1038 сонли Фармойиши ўз кучини йўқотган, деб ҳисоблансин.

4. Мазкур Фармоннинг бажарилишини назорат қилиш Давлат маслаҳатчиси Ў.Комилов зиммасига юклатилсин.

Ўзбекистон Республикаси Президенти
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2000 йил 4 май.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг

ҚАРОРИ

Бухоро ва Фарғона шаҳарларида Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг солиқ коллежларини ташкил этиш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2000 йил 13 мартдаги "Давлат солиқ хизмати органлари фаолиятини ташкил этишни такомиллаштириш тўғрисида"ги қарорининг бажарилишини ҳамда Давлат солиқ хизматини малакали кадрлар билан таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Бухоро ва Фарғона шаҳарларида Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг Солиқ коллежлари ташкил этилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1998 йил 14 июлдаги "Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг Солиқ коллежини ташкил этиш тўғрисида"ги қарорининг 1- ва 2-бандлари янги ташкил этилаётган Солиқ коллежларига татбиқ этилсин.

3. Солиқ коллежларининг тузилмаси тасдиқлансин.

Давлат солиқ қўмитаси раисига ходимларнинг тасдиқланган сони ва меҳнатга ҳақ тўлаш фонди доирасида коллеж тузилмасига ўзгартириш киритишга рухсат этилсин.

Солиқ коллежлари профессор-ўқитувчилари ва бошлиқлар таркибига кирувчи ходимлари сони, уларни босқичма-босқич жамлаган ҳолда 40 тадан иборат этиб белгилансин (хизмат кўрсатувчи ва ёрдамчи ходимлардан ташқари).

Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси бир ой муддатда тузилмага мувофиқ штат жадвалини тасдиқласин.

4. Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси:

2000 йил 1 сентябрдан бошлаб коллежларда машғулотлар бошланишини таъминласин;

Давлат тест маркази билан биргаликда тест синовлари натижалари бўйича абитуриентларни белгиланган тартибда 2000/2001 ўқув йилида Ўзбекистон Республикаси ўрта махсус, касб-ҳунар таълими муассасаларида ўқитиш учун белгиланган давлат грантлари доирасида холисона, сифатли танлаб олсин.

5. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги 2001 йилдан бошлаб Бухоро ва Фарғона шаҳарларидаги Солиқ коллежларининг харажатларига белгиланган тартибда зарур маблағлар ажратишни назарда тутсин.

6. 2000 йилда коллежларнинг жорий харажатлари Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасининг ижтимоий ривожлантириш ва моддий-техника таъминоти жамғармаси маблағлари ҳисобидан амалга оширилсин.

7. Вазирлар Маҳкамасининг Қурилиш ва қурилиш материаллари саноати комплекси (А.Исаев), Давлат солиқ қўмитаси (Б.Хўжаев), Молия вазирлиги (Р.Азимов), Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги (С.Ғуломов), Бухоро (С.Хусенов) ва Фарғона (А.Отабоев) вилоятлари ҳокимликлари 2000 йилнинг 1 августигача Бухоро шаҳар, Саноатчилар кўчаси, 7-уйда жойлашган 7-касб-ҳунар коллежи, Фарғона шаҳар, Қиргули туман, Фарғона кўчаси, 122-уйда жойлашган электротехника касб-ҳунар лицейи бинолари қурилиши ва реконструкциясини якунласин ва бу бинолар Давлат солиқ қўмитаси балансига ўтказилсин.

8. Белгилансинки, коллежлар бинолари ва иншоотлари қурилиши, уларни реконструкция қилиш ва тузатиш Бухоро ва Фарғона вилоятларининг 2000 йилга мўлжалланган касб-ҳунар коллежлари қурилиши ва реконструкция қилиниши мақсадли дастурида кўзда тутилган капитал қўйилма лимитлари доирасида амалга оширилади.

9. Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Молия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитаси, Давлат божхона қўмитаси тегишли вазирлик ва идоралар билан биргаликда бир ой муддатда солиқ ва божхона идоралари ходимларини тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш бўйича олий курслар тузиш ҳақида таклифлар киритсин.

10. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг биринчи ўринбосари Б.Ҳамидов зиммасига юклатилсин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2000 йил 4 май.

ЎЗБЕКИСТОН – ИҚТИСОДИЙ ВА ИЖТИМОИЙ КЕНГАШ АЪЗОСИ

3 май Нью-Йорк шаҳрида Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Иқтисодий ва Ижтимоий Кенгашининг (ИИК) 2000 йилдаги ташкилий мажлиси бўлиб ўтди. Йиғилиш давомида унинг ижро ҳайъатларига сайловлар ўтказилди. БМТнинг жиноятчиликнинг олдини олиш ва жиноий қонунчилик бўйича комиссияси аъзолигига тақдим этилган Ўзбекистон Республикасининг номзоди бир овоздан қўллаб-қувватланиб, 2001-2003 йиллар муддатга Иқтисодий ва Ижтимоий Кенгаш аъзоси этиб сайланди.

Комиссиянинг асосий вазифалари БМТга аъзо давлатлар учун бошқарув тамойилларини ишлаб чиқишдан иборат. Улар жиноятчиликнинг олдини олиш ва жиноят қонунчилиги, ривожланиш, БМТнинг жиноятни олдини олиш дастурлари амалга оширилишини назорат қилиш, шунингдек, турли тадбирларни мувофиқлаштириш, қонунбузарликка қарши кураш миллий ва минтақавий институтларини такомиллаштириш соҳасидаги масалаларини ўз ичига олади.

Комиссия таркибига курраи заминимизнинг барча қитъаларидан 40 давлат аъзодир.

Ўзбекистон Республикасининг ИИК аъзолигига сайланиши ёш давлатимизнинг жиноят, терроризм ва гиёҳванд моддаларни ғайри қонуний оборотига қарши кураш соҳасида эришган натижалари жаҳон ҳамжамияти томонидан эътироф этилишининг далилидир.

«Жаҳон»АА.

Ўткир тиғ остида

ТЕМИР ЙЎЛЛАРДАГИ ҚОНУНБУЗАРЛИКЛАР

ёки табиий монополия субъекти қандай қилиб ўзини ўзи жазолагани хусусида

Монополистик ҳаракатларни чегаралашнинг асосий йўналишларидан бири товар бозорларида табиий монополия субъектларининг фаолияти билан боғлиқ бўлган муносабатларни тартибга солиш, шунингдек, истеъмолчилар, давлат ва табиий монополия субъектлари манфаатларининг мутаносиблигини таъминлашдан иборатдир.

Табиий монополия — бу товар бозорининг ҳолати бўлиб, унда технологик хусусиятлар туфайли муайян товарлар (ишлар, хизматлар) турларига бўлган талабни қондиришнинг рақобатли шароитларини яратиш мумкин эмас ёки иқтисодий жиҳатдан мақсадга мувофиқ эмас. Давлатнинг вазифаси ана шундай соҳаларда монополистик фаолиятнинг олдини олиш, доимий равишда уларнинг фаолиятини тартибга солишдир. Ушбу соҳаларда рақобатнинг йўқлиги табиий монополия субъектларига тегишли бозорларда ўз мавқеларини суиистеъмол қилишларига имкон беради. Шу боис давлат уларнинг фаолиятини тартибга солиш орқали истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилади.

Шу билан бирга, Ўзбекистон Республикасининг «Табиий монополиялар тўғрисида», «Истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш тўғрисида», «Товар бозорларида монополистик фаолиятни чеклаш ва рақобат тўғрисида»ги қонунлари ҳам истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилишга қаратилган. Бироқ, афсуски, «Ўзбекистон темир йўллари» давлат акционерлик компанияси тизимида бу қонунларнинг талаблари бузилмоқда. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ҳузуридаги Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш қўмитаси мутахассислари ўтказган текширувларда истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш билан боғлиқ бир қатор қонунбузарликлар аниқланди.

«Темир йўлларда йўловчилар ва юкларни ташиш тўғрисида Тартиб»нинг 198-бандида «Йўл чипталарини фақат олдиндан сотиш кассаларидан комиссион тўловлар олинади», дейилган. Шунга қарамасдан, кечаю кундуз ишлайдиган темир йўл кассаларида ана шу тартиб-қоидаларга зид равишда 1999 йилнинг 1 январидан 22 декабригача асоссиз равишда 22,1 миллион сўмдан зиёд даромад олинганига нима дейсиз?

Табиий монополия субъекти бу билан чекланиб қолмади, у ғазнани янада тўлдиришнинг бошқа йўлларини қидира бошлади ва... бунга эришди ҳам. Ўзбекистон Республикасининг «Темир йўл транспорти тўғрисида»ги Қонунининг 12-моддасига мувофиқ, йўловчиларни кузатувчи фуқароларга шоҳбекат (вокзал) перронларида ҳеч бир тўловларсиз юриш ҳуқуқи берилган. Лекин Тошкент марказий йўловчилар станциясида мазкур қонунга зид равишда кузатувчилар ва кутиб олувчиларнинг ҳамёнидан перронга чиқишлари учун 25 сўмдан «шилиб» олинган. Натижада шу йўл билан ўтган йили 1,6 миллион сўмдан зиёд ноқонуний даромад компания кассасига туширилган.

(Давоми 2-бетда).

АҚШ ДАВЛАТ ДЕПАРТАМЕНТИДА

АҚШ Давлат департаменти дунёдаги энг хавфли террорчилик ташкилотларининг рўйхатини эълон қилди. Мазкур рўйхатдан ўзини "Ўзбекистон ислом ҳаракати" деб атовчи ташкилот ҳам жой олган. Департамент уни ислом жангарилари коалицияси, деб изоҳлаган. Бу ташкилотнинг мақсади Ўзбекистондаги конституциявий тузумни ағдариб, "ислом давлати" қуришдир. Рейтер агентлиги маълумотларига кўра, "аксилғарб" кайфиятидаги мазкур ҳаракатнинг минглаб жангариси бор. 1999-2000 йилларда уларнинг кўпчилиги Афғонистонда қишлаган. Айримлари эса Тожикистон ҳудудида қолган, деган тахмин ҳам мавжуд. АҚШ Давлат департаментининг ҳисоботида ўтган йили Тошкентда юз берган портлашларга, шунингдек, Қирғизистон жанубида бегуноҳ одамларнинг икки бор гаровга олинишига, жумладан, тўрт нафар япониялик ва саккиз нафар Қирғизистон фуқаросининг икки ярим ой мобайнида ушлаб турилишига "Ўзбекистон ислом ҳаракати" жавобгар эканлиги таъкидланади.

(ЎзА).

Олий Мажлис сессияси олдидан

ҚОНУНЛАР ТАКОМИЛИ ЙЎЛИДА

Маълумингизки, шу йил 25 май куни иккинчи чақириқ Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг иккинчи сессияси бўлиб ўтади. Айни пайтда Олий Мажлис қўмита ва комиссияларида ушбу анжуманга қизғин тайёргарлик кўриляпти. Олий Мажлис Саноат, қурилиш, транспорт ва алоқа масалалари қўмитаси раиси Изидор КОЧМАРИК билан мазкур қўмита фаолияти хусусида суҳбатлашдик.

— Сессия кун тартибига Олий Мажлис қўмиталари ва комиссияларининг Президентнинг иккинчи чақириқ Олий Мажлис биринчи сессиясидаги маърузасидан келиб чиқадиган 2000-2004 йилларга мўлжалланган қонунчилик ва назорат фаолиятининг устуворликлари тўғрисидаги масала ҳам киритилган. Шу маънода қўмита бу йил қандай ишларни амалга оширишни режалаштирган?

— Биз ҳуқуқий ва демократик жамият сари интилаяпмиз. Жойларда қонун устуворлиги таъминлангачгина ана шу мақсадларга эришишимиз мумкин. Шу боис, қўмитамиз бу йил қатор қонунлар жойларда қандай ижро этилаётганини ўрганиб чиқишни режалаштирган. Яқинда Ўзбекистон Республикасининг «Маҳсулот белгилари ва хизмат кўрсатиш белгилари тўғрисида»ги Қонунни мамлакатимизда қандай бажарилаётгани ҳақидаги масала кўриб чиқилди. Қонуннинг тўла-тўкис бажарилиши, унинг ижросига монеъ бўлаётган камчиликлар хусусида аниқ таклиф, фикр-мулоҳазалар билдирилди, камчиликларни тугатиш ҳамда қонунга ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақидаги масала муҳокама қилинди.

Шунингдек, биз 2000 йилда Ўзбекистон Республикасининг «Маҳсулотлар ва хизматларни сертификатлаш тўғрисида»ги Қонуннинг қандай бажарилаётганини ҳам ўрганиб чиқмоқчимиз. Яна Ўзбекистон Республикасининг «Шаҳар йўловчилар транспортидан бепул фойдаланишни тартибга солиш тўғрисида»ги Қонунининг Тошкент, Андижон ва Урганч шаҳарларидаги ижросини кўриб чиқишни режалаштирганмиз. Бугунги кунда ушбу қонунлар ижросини ўрганиб чиқиш зарурияти қўмитамизга келаётган кўплаб хатлар ва таклифларда ҳам кўринмоқда.

Бундан ташқари, 2000 йилда «Почта алоқаси тўғрисида»ги янги Қонун лойиҳасини ишлаб чиқамиз. Ҳозирги кунда қўмитамизда мазкур масалалар бўйича қизғин иш олиб борилаяпти.

— Қайси қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш назарда тутилган?

— Қонун ҳужжатларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ўша қонуннинг янада мукаммаллашуви учун хизмат қилади. Қўмитамиз бир неча қонунларга қўшимчалар киритиш бўйича ўз таклифларини киритди. Ўтган давр ичида қўмитамизда депутатлар ва мутахассислар томонидан амалдаги қатор қонунларга ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш устида қунт билан иш олиб борилди. Бунда биринчи навбатда қонунларимизни давлатимиз аъзо бўлишга тайёргарлик кўраётган халқаро ташкилотларнинг меъёрий ҳужжатларига мослаштириш бўлса, иккинчидан, қонунни қўллаш йўлидаги айрим ноаниқликларга барҳам бериш ва керакли қўшимчалар киритиш мақсад қилиб қўйилди. Жумладан, Ўзбекистон Республикасининг 1992 йил 13 январда қабул қилинган «Алоқа тўғрисида»ги, Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 28 декабрда қабул қилинган «Стандартлаштириш тўғрисида»ги ҳамда Ўзбекистон Республикасининг 1993 йил 28 декабрда қабул қилинган «Метрология тўғрисида»ги қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритишни сессия муҳокамасига қўймоқчимиз. Бу лойиҳалар депутатларга жўнатилган. Сессия куни депутатлар бу масалаларни кўриб чиқишади ва тегишли қарор қабул қилишади. Ишонаманки ўтажак сессия самарали ва сермаҳсул бўлади.

«Халқ сўзи» мухбири Асқар ШОКИР суҳбатлашди.

БАНКЛАРНИ ЭРКИНЛАШТИРИШ — ДАВР ТАЛАБИ

Марказий банкда банк тизимининг жорий йилнинг биринчи чорагидаги иш фаолияти якунлари, банклар олдига қўйилган устувор вазифаларга бағишланган кенгайтирилган Бошқарув мажлиси бўлиб ўтди. Мажлисни республика Марказий банки раиси Файзулла Муллажонов бошқарди.

Таъкидландики, ҳисобот даврида мамлакатимизда молиявий аҳволни яхшилаш ва пул-кредит тизимини мустаҳкамлаш борасидаги ишлар давом эттирилди. Марказий банкнинг қайта молиялаш ставкаси жорий ва кутилаётган инфляция суръатларидан ҳамда пул бозоридаги талаб ва таклифни инобатга олган ҳолда белгилаб борилди.

Мамлакат миқёсида муомалага нақд пул чиқариш ҳажми 1 фоизни ташкил қилди ёки у белгиланганидан 7,3 бандга кам бўлди. Мазкур кўрсаткич, Андижон вилоятидан ташқари, барча ҳудудларда кўзда тутилган даражадан паст бўлди. Тошкент, Фарғона вилоятлари ва Тошкент шаҳрида эса муомаладан нақд пул олишга эришилди.

Марказий банкнинг жорий йил биринчи чорагидаги кредит сиёсати ҳукумат томонидан тасдиқланган устувор инвестиция лойиҳаларини тижорат банклари орқали кредитлашга қаратилди.

Ҳисобот даврида кичик ва ўрта бизнесни қўллаб-қувватлаш масаласига алоҳида эътибор берилди. Чунончи, тадбиркорларга кредит беришни анча соддалаштириш мақсадида Марказий банк томонидан бир нечта меъёрий ҳужжатлар ишлаб чиқилди ва амалиётга жорий қилинди.

Кичик ва ўрта бизнесни қўллаб-қувватлаш борасида банклар томонидан берилган кредитлар миқдори ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 4 баравар ошди. Вазирлар Маҳкамасининг тегишли қарорига мувофиқ тажриба тариқасида Тошкент вилоятида 100 фермер хўжалигига микрокредитлар ажратиш белгиланган эди. Бугунга келиб 240 та деҳқон ва фермер хўжалигига жами 276 миллион сўм кредит ажратилди.

Тижорат банкларига янада кенгроқ эркинлик бериш мақсадида 2000 йил 1 апрелдан бошлаб уларга меъёрий ҳужжатларни мустақил равишда ишлаб чиқиш ҳуқуқи берилди. Бу иш амалиётга изчил жорий этилмоқда.

Мажлисда соҳадаги ислоҳотлар билан биргаликда айрим тижорат банкларида мижозларга хизмат кўрсатиш, кичик ва ўрта бизнес лойиҳаларини узоқ муддатга кредитлаш, деҳқон ва фермер хўжаликларига микрокредитлар ажратишда ҳамон камчиликларга йўл қўйилаётганлиги танқид қилинди. Жумладан, «Асакабанк» давлат-тижорат банки ўз ресурсларидан тўлиқ фойдалана олмаяпти, банкни давлат тасарруфидан чиқаришда хорижий сармояларни жалб қилиш, аҳоли маблағларидан унумли фойдаланиш ҳисобига ресурс базасини мустаҳкамлашга етарли эътибор берилмаяпти.

Шунингдек, мажлисда «Савдогарбанк», «Заминбанк», «Туронбанк» ва «Ипак йўли» банкларининг капитал ва ресурс базасини мустаҳкамлаш борасида олиб бораётган ишлари етарли эмаслиги кескин танқид қилинди. Ана шундай камчиликларга йўл қўйгани ва Марказий банк томонидан белгиланган бошқа иқтисодий нормативларни бажаролмагани учун яқинда «Сармоябанк»дан банк операцияларини амалга ошириш ҳуқуқини берувчи Марказий банк лицензияси қайтариб олингани таъкидланди.

2000 йилда банклар олдида турган асосий вазифа — мамлакатимиз Президентининг «Банк тизимини янада эркинлаштириш ва ислоҳ қилиш борасидаги чора-тадбирлар тўғрисида»ги Фармони ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг «Банк тизимини ислоҳ қилишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарори талабларини оғишмай бажариш, банк тизимини янада эркинлаштириш ва уни ислоҳ қилишни чуқурлаштириш, банкларнинг капитал ва ресурс базасини мустаҳкамлаб бориш ҳисобига реал секторни, айниқса, кичик ва ўрта бизнес корхоналарининг банк кредитларига бўлган эҳтиёжларини тўлиқ қондириш, мижозларга хизмат кўрсатиш даражасини яхшилаш, энг муҳими, Президентимизнинг иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг биринчи сессиясидаги маърузаларида қўйилган талаб ва вазифаларни дастуриламал сифатида қабул қилиш ҳамда уларнинг изчил амалга оширилишини таъминлашдан иборатлиги таъкидланди.

Мажлисда муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарор қабул қилинди.

Қизилтепадаги «Бўстон» маҳаллий саноат ҳиссадорлик жамияти бундан икки-уч йил илгари иқтисодий жиҳатдан анча оқсаб қолганди. Бугунги кунда эса улар тайёрлаётган харидоргир маҳсулотлар россиялик ҳамкорларга экспорт қилиниши мўлжалланмоқда.

«БЎСТОН» МАҲСУЛОТЛАРИ — ЭКСПОРТГА

Бозор талабидан келиб чиқиб, хўжаликда ишчиларбоп махсус кийим-кечак, қўлқоплар, болалар учун ёзги-қишки либослар ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. 110 нафар ишчини меҳнат билан банд этган корхонада жорий йилнинг биринчи чорагида 3 миллион 415 минг сўм ўрнига 6 миллион 907 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди. Йил охиригача хўжаликда 28 миллион 715 минг сўмлик халқ истеъмол моллари ишлаб чиқариш режалаштирилган.

Корхонада қўшимча иш жойларини ташкил этиш мақсадида момиқ пахта ишлаш, гажак тўқиш цехларини барпо этиш бўйича изланишлар олиб борияпти.

«Туркистон-пресс».

МАРҒИЛОНЛИКЛАР ТУҲФАСИ

Ҳадемай марғилонликлар яна бир кўркам гўшага эга бўлишади. Шаҳар марказидаги Й. Охунбобоев номли маданият ва истироҳат боғи бутунлай қайта ободонлаштирилиб, кўркам қиёфа касб этмоқда. Мавжуд йўлакчалар қайтадан таъмирланмоқда, майдонларга эса чимлар ётқизилиб, манзарали дарахтлар ўтқазилмоқда.

— Лойиҳага кўра, боққа яна қуббали ёритгичлар, ўриндиқлар ва бир нечта павильонлар ўрнатилади, — дейди шаҳар ҳокимлиги ер кадастри бўлими мутахассиси М. Азимов. — Бир сўз билан айтганда, боғ қайта ёшармоқда.

У Бурҳониддин Марғиноний таваллудининг 910 йиллиги арафасида фойдаланишга топширилади.

СУРАТДА: «Чўл савдо» ҳиссадорлик жамияти ишчиси Турсунбой Қозоқов йўлакчаларни таъмирламоқда.

Т. ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

ТЕМИР ЙЎЛЛАРДАГИ ҚОНУНБУЗАРЛИКЛАР

ёки табиий монополия субъекти қандай қилиб ўзини ўзи жазолагани хусусида

(Давоми. Боши 1-бетда).

Қонунга бундай эътиборсизлик билан қараш ҳоллари Қўнғирот (Қорақалпоғистон Республикаси), Қарши, Самарқанд ва Фарғона шаҳарлари темирйўлчилари фаолиятида ҳам кузатилди. Хоразм ва Бухородаги темир йўл ходимлари эса, бу борада қонунбузарликнинг ўзига хос усулини танлашди. Қарангки, мазкур ҳудудларда вагонларни тозалаш ва ювиш бўйича кўрсатилмаган хизмат учун тўлов ундириш «расм» бўлибди. «Ким ўзар» ўйинида ҳатто «ғолиблар» ҳам аниқланибди. Хусусан, хоразмлик темирйўлчилар шу усул билан 11 миллион сўмдан зиёд, уларнинг бухоролик ҳамкасблари эса 36,8 миллион сўмдан ортиқ даромадга «эгалик» қилиб, «ўйин»да «биринчилик»ни қўлга киритибдилар.

«Ўзбекистон темир йўллари» давлат акционерлик компаниясида, шунингдек, республика ичкарисида юк ташиш учун ихтиёрий тарифлар қўллаш эвазига 2644,0 миллион сўм миқдорида асоссиз даромадга эришилгани ҳам кишини ўйлантиради. Жумладан, Россия рублининг сўмга нисбатан курси ошиши, Молия вазирлиги билан келишилган коэффицентларнинг (5 дан 35 гача) оширилиши ҳисобига 1998 йилнинг июл-декабр ойларида 2043,2 миллион сўм миқдорида ноқонуний даромад олинган. Бундан ташқари, Молия вазирлиги билан келишмаган ҳолда, 1999 йил 20 майдан буюртмачилар билан республика ичидаги юк ташишлар учун тўловни Швейцария франкининг сўмга нисбатан курсида ҳисоб-китоб қилиб келганки, бу темирйўлчиларга 1999 йилнинг май ойидан сентябригача 600 миллион сўмдан зиёд ноқонуний даромад келтирган.

Агар табиий монополия субъекти қўшимча ноқонуний даромадни қаердан олишни аниқ билган бўлса, у ҳолда ана шу топилган даромадни қаерда йўқотиши мумкинлигини ҳам ҳам ўйлаб кўрганлиги ойдинлашади.

Айниқса, йўловчи поезд вагонларидаги қўл юклари бўйича ўтказилган текширувлар асосида бемалол детектив асар ёзиш мумкин. «Темир йўлларда йўловчилар ва юкларни ташиш тўғрисида Тартиб»да (1988 йилнинг 1 январидан жорий этилган ва ҳозир ҳам амалда) ҳар бир йўловчи 36 килограммдан зиёд бўлмаган юкни ўзи билан олиб кетиши, белгиланганидан ортиқ юкни эса қўшимча тўлов эвазига юк вагонига топшириши зарурлиги ёзиб қўйилган.

Бу борада ҳам, афсуски, қатор камчиликлар мавжудлиги текширувларда аниқланди. Масалан, Тошкент-Екатеринбург йўналишидаги 115-поезд жўнатилиши арафасида текширувчилар томонидан вагонларнинг бирида эгасиз 3 тонна (ҳар бири 30-40 килограммлик 80 та картон қути)дан зиёд, шунингдек, 3,2 тонналик 65 та катта ҳажмли эгасиз хўжалик сумкалари олиб кетилаётганлиги аниқланди. Расмийлаштирилмаган ва пули тўланмаган ана шу 6 тоннадан кўпроқ эгасиз юкдан компания 517 минг сўмдан ортиқ қўшимча ноқонуний даромад олишни мўлжаллаган эди, аммо бундан «қуруқ» қолди. Шунингдек, ўтган йилнинг 26 декабрида Тошкент-Москва йўналишидаги 232-поезднинг иккита вагонида ҳам расмийлаштирилмаган ва пули тўланмаган 1 миллион сўмдан зиёд 7,5 тонналик эгасиз юк мавжудлиги ошкор этилди.

Шу ва шунга ўхшаш кўплаб қонунбузарлик ҳоллари Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш қўмитасида Молия вазирлиги ҳамда «Ўзбекистон темир йўллари» давлат акционерлик компанияси раҳбарлари иштирокидаги экспертлар Кенгашида муҳокама қилиниб, тегишли қарорлар қабул қилинди.

Хуллас, монополист ўзини ўзи жазолади. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 31 мартдаги 165-сонли қарорига мувофиқ, Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш қўмитаси ва унинг ҳудудий органлари томонидан жойларда, Молия вазирлигининг Нархларни тартибга солиш жамғармасига жами 2882,8 миллион сўм миқдоридаги маблағни ундириш тўғрисида амрномалар берилди. Мазкур амрномаларни зудлик билан бажариш корхонани ўз навбатида банкрот ҳолатига келтириши мумкин эди. Шуни инобатга олиб, қўмита «Ўзбекистон темир йўллари» давлат акционерлик компаниясига ноқонуний олинган даромадни тўлаш учун икки йил муддат берди.

Айни чоғда эгасиз юкларни ташиш бўйича аниқланган ҳолатларга оид барча ҳужжатлар чора кўриш учун Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитасига топширилди. Ўзбекистон темир йўлларида йўловчилар ва юкларни ташиш тўғрисидаги янги тартибларни ўз вақтида ишлаб чиқмаганлиги учун, қўмитанинг экспертлар Кенгаши эса компанияга энг кам иш ҳақининг 300 баробари миқдорида, яъни 525 минг сўм жарима тўлаш ҳақида қарор қабул қилди.

Юқорида қайд этилган барча қонунбузарликлар республикамиздаги бошқа табиий монополия субъектларига сабоқ бўлади, деб умид қиламиз.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги матбуот хизмати.

● *Истеъдод имконияти*

ИЖОД ЭРКИНЛИГИ ВА МАСЪУЛИЯТИ

Мамлакатимиз миллий истиқлолни қўлга киритганидан буён оммавий ахборот воситаларини демократлаштириш, уларнинг ҳуқуқ ва эркинликларини қонунлар асосида мустаҳкамлаш, адабиёт ва санъатнинг барча йўналишлари ривожи учун бирдек ғамхўрлик қилиш юзасидан тарихий ислоҳотлар амалга оширилди ва бу соҳадаги ижобий ишлар тинимсиз давом эттириляпти. Бугун республикамиздаги оммавий ахборот воситаларида турли фикр-қарашларни бемалол баён этиш, мунозара ва баҳслар олиб бориш учун барча имкониятлар яратилган, санъат ва адабиёт намояндалари ўзларини қизиқтирган мавзуларда қалам тебратиш, ижодий маҳсулларини кенг оммага турли шакл ва усулларда етказиш имкониятига эгадирлар.

Бироқ кейинги йилларда айрим матбуот органлари саҳифаларида эълон қилинаётган мақолалар, нашриётларда чоп этилаётган китоблар, телевидение ва радиода тайёрланаётган кўрсатув ва эшиттиришларда бу имкониятларни суиистеъмол қилиш, ғоявий ва бадиий жиҳатдан ночор, қўл урилган мавзу ва муаммолар етарли даражада ўрганилмай, юзаки ва палапартиш талқин этилган материалларни миллионлаб мухлислар эътиборига ҳавола қилиш, ўқувчи ва томошабин онги ва дидини юксалтириб, жамиятнинг интеллектуал даражасини кўтаришга эмас, балки билиб-билмай қашшоқлаштириш ёки тўғридан-тўғри бузишга хизмат қиладиган сохта асарларни сингдириш каби нохуш ҳолларга йўл қўйилмоқда.

Айниқса, юртимизда ҳукм сураётган барқарорлик, тинч ижодий меҳнатга раҳна солиш, кўп миллатли мамлакатимиз аҳолиси эҳтиёжларини ҳисобга олмаслик, тарихий ҳодисалар ва уларда иштирок этган шахслар ҳаракати талқинида шошма-шошарлик, бирёқламаликка йўл қўйиш каби салбий ҳолатларга асло тоқат қилиб бўлмайди. Бу сингари хато ва камчиликлар мавзуларни ёритишда билим ва малаканинг етишмаётгани, мутахассислар фикри билан ҳисоблашмаслик, ўқувчи ва томошабинларнинг диди ва талабларига беписандлик, миллий мафкура ва умумбашарий қадриятлар уйғунлигини англамаслик, тарихий ва бадиий ҳақиқатнинг қўпол равишда бузилиши оқибатидир.

Инсон табиатига, унинг маънавий-руҳий қадриятларига туҳмат тарзида ёзилган ўта вульгар асарлари билан бад ном қозонган Маркиз де Сад бундан икки асрча муқаддам ёзилган бир китобида мана бундай мазмундаги ғояни илгари сурган эди:

«Биз бундан буён дунёни забт этмоқ учун беҳисоб қўшин билан узоқ ҳудудларга ҳарбий ҳужум қилишимиз, жангдан кейин ўлган аскарларимизнинг этиги бегона юртларда чириб битиши шарт эмас. Агар менинг китобларимга ўхшаш асарларда тасвирланган яшаш тарзи ва аҳлоқни (аслида — бориб турган шармандаликни! — Р.Қ.) бутун дунёга муваффақиятли тарғиб қила олсак, узоқ ўлкаларда яшовчи одамлар қалбини эгаллаб олсак, уларни жисман маҳв этишга ҳечам ҳожат қолмайди. Қалби бизнинг қўлимизга ўтган халқларнинг ўзи, ихтиёрий равишда, оёғимиз остига юкиниб келадилар».

Табиий савол туғилади: ёзилганига юз йиллар бўлган бу гапларни қайта эслашга не ҳожат, унинг бизга, бугунги ҳаётимизга нима дахли бор? Ахир орада қанча сувлар оқиб ўтди, олам ва одам ўзгарди-ку?!

Дарҳақиқат, дунё ўзгарди — унинг бугунги қиёфасини на ўтмишдан, на келажакдан топасиз. Лекин одам-чи? Унинг табиати, руҳияти, жисмоний ва маънавий истак-хоҳишлари моҳиятан ўзгардими? Агар ўзгарган бўлса, нега дунёда «Инсоният комедияси» ҳамон давом этаяпти? Нега бир одамнинг ҳаракатлари бизга Гамлетни эслатадию, бошқа бировнинг қилмишини кўриб Абдуллатиф фожеасини ёдга оламиз? Нима учун Машрабни дорга осган, Насимийни оёғидан шилган «касофат олами» (А.Навоий) бугун бутун инсониятга даф қилмоқ ниятида бош кўтаряпти?

Чунки... Чунки ҳаёт бор экан, яшаш учун кураш давом этади. Бу кураш ўз шакл ва усулларини ўзгартириши мумкин, олишув қуроллари такомиллашуви тайин, бироқ моҳият ҳамон ўша-ўша. Бугун оламда жаҳоний муҳорабалар, совуқ урушлар гўё бўлмаётгандай туюлса-да, инсон қалби учун кураш энг қизғин паллага кирган. Агар де Сад сингари ёзувчилар уруғидан урчиб улгурган бугунги баъзи хориж муаллифлари китобларида дунёпарастлик, зўравонлик ва уятсизлик ғоялари очиқ-ошкора тарғиб этилаётган бўлса, ислом динига кувват берган юрт кишиларига исломни қайтадан ўргатмоқни даъво қилаётган фундаментализм тарафдорлари тарқатаётган адабиётларда ҳар қандай тараққиётга қаршилик, ибтидоий ҳаёт тарзига чақирув, миллатлар ва динлараро адоват қўзғашга қаратилган мунофиқона даъватлар илгари сурилаяпти. Ҳозир, Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов қайта-қайта таъкидлаётганидек, **«Мафкура полигонлари ядро полигонларидан кучлироқ»** аҳамият касб этган даврдир.

Шу йил 6 апрел куни бўлиб ўтган давра суҳбатида Юртбошимиз истиқлол ва истиқболимизга зид фикр, ёт ғояларга қарши қўядиган бизнинг мустақил ғоя ва фикрларимиз борми, агар бўлса, улар қанчалик кучга, таъсирга эга? Миллий мафкурани жамият қатламлари орасида ёймоқ учун қандай чора-тадбирлар кўриш керак, деган аниқ саволларни барчамизнинг олдимизга қўйди.

Албаттаки, бу саволларга жавобни жамиятимизнинг энг илғор фикрловчи қисми бўлган зиёлилардан кутилади. Айниқса, жамиятшунос, сиёсатшунос, тарихчи ва фалсафа илми мутахассислари (мен файласуфлар дейишга тараддудланиб қолдим!) бугунги кун реаллигидан келиб чиқиб, абадий нотинч дунёда юз бераётган ҳодисаларнинг туб моҳиятини изоҳлаб беришлари, ёшлар дунёқарашининг шаклланишига фаол таъсир кўрсатишлари талаб қилинади. Бу борада амалга оширилган муайян ишларни холис эътироф этган ҳолда, ҳали гуманитар фан кишилари қилиши лозим бўлган юмушларнинг бениҳоя кўплигини ҳам тан олмоғимиз керак.

Афсуски, айрим муаллимларнинг талабалар ҳузурига кириб ўқиётган маърузалари, олимларнинг кўп минг нусхада чоп этаётган китобларида жамият ва инсон муаммолари талқинида ҳануз ўтган тузум тушунчалари ва мафкуравий қарашлари сақланиб қолаётир. Шарқ, хусусан, бизнинг юртимиздан етишиб чиққан мутафаккирларнинг теран талқинларига тиши ўтмаслик, замонавий фалсафа фани эришган илғор ютуқлардан бехабарлик уларнинг марксистик мафкурадан ҳануз халос бўла олмаётганига сабаб бўлмоқда. Эълон қилинаётган айрим китобларда умумий тушунчалардан, баландпарвоз гаплардан, ўқувчи қалбига таъсир кўрсата олмайдиган, симоб сингари силлиқ сўзбозликдан нарига ўтилмаяпти. Ҳолбуки, Президентимиз таъкидлаганидек: **«Миллатни асраш керак, миллатни асраш учун эса унинг ҳақиқий тарихини ўрганиш, авайлаб ҳимоялаш керак. Миллий ғоя ҳақида гапирганимизда ана шу жиҳатларни албатта инобатга олишимиз зарур.**

Бу соҳада энг устувор вазифамиз — халқимиз орасида катта маърифий-амалий ишларни олиб бориб, миллий мафкурамизга куч-кувват берадиган, уни янги-янги марралар сари сафарбар этадиган, кенг оммага таъсир ўтказишга, халқимизни ўзига тарафдор этишга хизмат қиладиган сиёсий, ижтимоий, иқтисодий, маънавий манбаларни тўғри белгилаб олишдир».

Маълумки, кишилар онгу шуурига самарали таъсир қилишнинг, инсон эътиқоду иймонини мустаҳкамлашнинг, одамни маънавий юксакликка кўтаришнинг қудратли воситаларидан бири санъат ва адабиётдир. Ўнлаб зерикарли маърузалар ўнта одам кўнглида қўзғата олмаган туйғуни меъёрига етказиб куйланган биргина қўшиқ миллионлар қалбини уйғотиши, қудратли кучга айлантириши мумкин.

Мамлакатимиз ўз мустақиллигини қўлга киритгач, миллий адабиёт ва санъатни ривожлантиришга, ижодкорларни моддий ва маънавий қўллаб-қувватлашга доимий эътибор қаратилмоқда. Бугунги ўзбек санъати жаҳон саҳнасидан ўзининг муносиб ўрнини эгаллаётган истеъдодли вакиллари билан ҳақли равишда ифтихор қила олади.

Бироқ бу соҳада ҳам ўзига жиддий эътибор талаб қиладиган муаммолар етарли. Хусусан, ижод эркинлигини бирёқлама тушуниб, уни суиистеъмол қилиш натижасида китоб бозорларимизни на ғоявий, на бадиий қиймати бўлмаган, ўқувчи дидини бузиш, қашшоқлаштиришгагина хизмат қиладиган қораламалар босиб кетди. Бадиий ижод алифбосидан бехабар, умрида тўртта китоб ўқимаган, қўлида пул ва имконият пайдо бўлган баъзи шуҳратпараст кимсалар бир думалаб «шоир»га, «ёзувчи»га айланмоқда. Янги иқтисодий муносабатлар муҳитида яшаш ва ишлаш қўлидан келмаётган пойтахт ва вилоятлардаги қатор нашриётлар эса пул кучи билан «истеъдод булоғи» очилиб кетган бу кимсаларнинг мўмай маблағлари эвазига «Китобнинг савиясига муаллиф жавоб беради», ҳатто «Китобнинг савиясига нашриёт жавоб бермайди», деган ёзувни қалқон қилиб ярқсиз, зарарли асарлар босиб чиқариб келишди. Фабрика тикаётган пайпоқнинг сифатига ҳам кимдир жавоб берадию, ўн минглаб одам, айниқса, ёшлар онгига, дидига ва дунёқарашига қайсидир томондан таъсир қилиши тайин бўлган бу китоблар сифатига ҳеч ким жавоб бермайдими?

Республикада ҳар йили ўнлаб янги бадиий-ҳужжатли кино асарлари, театр спектакллари яратилади. Улар орасида маданий ҳаётимизда ҳодиса бўлган асарларнинг ўзи бир талай. (Кейинги ўн йилда биргина таниқли режиссёр Баҳодир Йўлдошев саҳналаштирган ўнлаб бетакрор спектакллар ёхуд ўзбек кино усталари суратга олган «Яратганга шукр», «Ёлғиз ёдгорим», «Воиз», «Абдуллажон» сингари қатор бадиий фильмлар ижодий мулоҳаза учун қанчалар озиқ беради). Шу билан бирга, экран ва саҳнада, томошабин қалбида бирон-бир из қолдирмай умри тугаган ўнлаб томошалар қанча? Уларнинг тайёрланишига давлатнинг чақана маблағи сарфланганми?

Афсуски, муваффақиятли асарларнинг ибратли жиҳатлари таҳлил этилмаётгани баробарида бундай хом-хатала нарсаларнинг камчиликларини рўйрост кўрсатиб бериши лозим бўлган таҳлилий-танқидий мақолалар анқонинг уруғи бўлиб қолган. Ҳолбуки, санъатшунослик, адабиётшунослик илмий даражаларини кўтариб юрган кишиларнинг сон-саноғи йўқ. Ҳолбуки, адабиёт ва санъат ўзини ўзи тозаламаса, ўз ижодий қусурларидан дўстона танқид воситасида ўзи қутилмаса, бундай бемазагарчиликлар такрорланавериши кундай равшан.

Замондошимиз ҳаётида телевидение ва радионинг роли ҳар қачонгидан ҳам муҳимроқ мавқе касб этяпти. Бизнинг дунёни танишимиз, дунё бизни кашф этмоғи йўлида Ўзбекистон Телерадиокомпаниясининг кўп минг кишилик жамоаси тинмай ижодий меҳнат қиляпти. Бу изланишлар самараси ўлароқ тайёрланаётган ўнлаб яхши кўрсатувлар, радиоэшиттиришлар юртдошларимиз онгу шуурини бойитиб, уларни мустақил фикрлашга, маънавий-руҳий юксалишга даъват этяпти. Ўзбекистон телевидениесининг турли каналлари орқали намойиш этилган «Чархпалак», «Қуёши ботмайдиган юрт», «Жаҳолат» сингари видеофильмлар, ўнлаб теле ва радиоспектакллар ўзининг ғоявий-бадиий жиҳатдан расолиги, замондошимиз талабларига мослиги билан ҳақли шуҳрат қозонди. Бу асарларнинг ёш, истеъдодли режиссёрлари нисбатан янги жанрнинг мураккаб сирларини тез ўзлаштириб, хорижий телекомпаниялар маҳсулотлари билан бемалол беллаша оладиган умри узун телеқиссалар ярата олдилар.

Бироқ истеъдодсизлик занги бу соҳани ҳам четлаб ўтмаяпти. Айрим қаламкашлар адабиёт майдонида, китоб оламида эриша олмаган муваффақиятни энди экранда, радиотўлқинларда топмоқ илинжида юрибдилар. Ўзларининг ҳар жиҳатдан хом-хатала, саёз сценарийларини турли йўллар билан экранга олиб чиқиб, миллионлаб мухлисларни чалғитмоқдалар. Натижада, бош-кети йўқ, чучмал, муаллиф ва режиссёридан бошқа одамга нафи тегмайдиган хашаки томошалар одамларнинг ҳақли эътирозларига сабаб бўлаяпти. (Видеофильмларнинг бирида унинг муаллифи «адолат жарчиси» сифатида роль эжро этиб ўзини ўзи реклама қилишгача бориб етди!). Бир неча видеосериаллар эса ғоявий ва бадиий ниятнинг бошидан пишиб етилмагани туфайли аросат йўлда тўхтаган қўйи қолди. Истеъдодли муаллиф ва режиссёрлар билан ҳамкорликда ўлмас тимсоллар яратиши мумкин бўлган талантли актёрлар айрим шуҳратпарастлар қўлида қўғирчоқ бўлиб қолишаётгани эса янада ачинарлидир...

Ўзбек тупроғи ҳеч қачон истеъдодларга танқислик сезган эмас. Ҳозир ҳам ижоднинг ҳамма соҳаларида ўзига хос иқтидори билан қалбларни ром эта оладиган санъаткорлар, айниқса, ёшлар орасида истаганча топилади. Фақат ижодий жамоалар бундай муаллифларни ўзларига жалб этиб, уларнинг имкониятларини рўёбга чиқариш устида жиддий бош қотирсалар, бас. Қолаверса, узоқ ва яқин тарихимизни, замондошимиз қиёфасини меъёрига етказиб очиб берган асарлар ҳам етарли. Ёшларимизга ибрат намунаси бўла оладиган қанчадан-қанча бадиий қаҳрамонлар ўзининг оммавий талқинини кутиб турибди.

Президентимиз сўзлари билан айтганда: **«Бутун жаҳон биздан ўз сўзимизни айтишимизни, ўз тафаккуримизни намоён этишимизни талаб қилмоқда. Бошқа халқлар, бошқа миллатлар бизга ётсираб-беписанд қарамаслиги, балки бизни эътироф этиши, бизни эҳтиром этиши керак. Биз ана шу юксак муносабат ва ҳурматга лойиқ бўлишимиз даркор».**

Бу масъулиятли, тарихий вазифани адо этиш учун эса барча зиёлиларимиздан чинакам фидойилик, рост ва даъваткор сўз, тинимсиз илмий-ижодий изланиш талаб этилади.

Раҳмон ҚЎЧҚОРОВ.

Шаҳидлар хотираси

Хайринисо 1905 йилда Тошкентда, маърифатпарвар оилада дунёга келди. Унинг отаси Мажидхон ака Тошкентдаги ҳозирги машҳур Миробод маҳалласида яшаган, турли миллат илғор зиёлилари, маърифатпарварлар билан улфат эди. Бунинг таъсирида ўз қизларига ҳам замонавий билим беришга, тилларни ўргатишга ҳаракат қилганди. Тошкентдаги мутаассиб руҳонийлар унга «Мажид ўрис», «Мажид кофир» деб лақаб қўйдилар, қизларининг эса юзини очиб юриб ўқишларини қораладилар. Унга биринчи ўзбек хотин-қизлар билим юртида ўқиётган опаси Ойпошша илк сабоқларни берди. Уларга Мунавваркори, Саодат Еникеевалар дарс беришган. Сўнг Мирободдаги янги мактабда ўқиб, рус, немис тилларини ўргана бошлади.

МАЪРИФАТ ҚАЛДИРҒОЧИ

1922 йил охирларида Туркистондан бир гуруҳ ўзбек йигит ва қизлари Германияга ўқишга юборилади. Улар орасида бўлган Хайринисо 1924-1926 йилларда Марям Султонмуродова билан бирга Дармштадт шаҳрида ўқитувчилар семинариясида, тиббиёт курсларида ўқийди, немис тили ва адабиётини ўргана бошлайди. 1927 йил ёзги таътил вақтида Хайринисо ва Марям Султонмуродова Парижга саёҳат қиладилар. Ўз даврида инсоният маданиятининг пойтахтларидан бири бўлган бу шаҳарда яшаб турган юртдошлари – бухоролик Аҳмад Нойим ва бошқалар билан учрашдилар. Юртдошлари уларни Парижнинг кино, театр ва маданият ўчоқлари билан таништирдилар. Берлинга қайтгач, Хайринисо бир неча муддат Австриянинг Вена шаҳрида ҳам бўлади.

Хорижга бориб таълим олаётган ўзбек қизларининг жасорати маърифат мухлисларининг олқишига сазовор бўлади. Хайринисо Мажидхонованинг номи Туркистоннинг тараққийпарвар шоирлари – Чўлпон, Боту, отаси Мажидхоннинг мақола ва шеърларида фахр билан тилга олинади. Жумладан, Боту 1922 йил ноябр бошларида бир гуруҳ туркистонлик талабалар қатори ўзбек қизи Хайринисо Мажидхонованинг Берлинга жўнаши муносабати билан ёзган «Кичкина армуғоним» шеърида унга қувонч билан оқ йўл тилаб, шундай дейди:

Қора турмуш
чангалидан қутулиб,
Эрк чечагин
тақа олган кучли қиз,
Эски одат
санамларин парчалаб,
Эрк тангрига
сажда қилғон руҳли қиз.
Йўлинг тўғри,
ортга боқма, кета бер,
Илгарилаш ашуласин
айта бер!

Бундан қувонган Хайринисонинг отаси Мажидхон ака хорижга кетган талабалар орасида ўз қизининг бўлишидан чексиз мамнунлиги, бу ҳақдаги хабардан суюнган узоқ-яқиндаги танишларидан олаётган табрик хатлар ва айниқса, шоир Ботуга миннатдорчилик билдириб, шундай ёзади: «Эзилган миллатлар, қонронғуликда қолган юртини келгусида чин билим билан ёритмоқ учун бу йил хорижга кетган талабалар орасида қизим Хайринисо ҳам бор эди.

Билим учун узоқ элларга биринчи ўзбек қизини юбориш шарафи, шукрлар бўлсинким, менга насиб бўлмиш. Ҳозир мен шу муносабат билан ҳар ердан қутлаш хатлари олмоқдаман... Уларнинг ҳаммасига бирдан, айниқса, қизғин туйғулари билан қутлаган Масков ва Бокудаги талабаларимизга, Қозон ва Оренбург маданият ва маориф ходимларига, ёш шоиримиз Боту ўртоқларга ташаккуримни билдириб, билим истаб дунёнинг ҳар томонига ёйилатурғон йигит ва қизларимизни кўпайсин, дейман» (Мажидхон. «Кўпайсин дейман» «Туркистон» газетаси, 1922, 18 декабр).

Германияда олти йил таълим олган Хайринисо 1928 йилда Ўзбекистонга қайтиб, то 1937 йил 13 сентябрга қадар Касаба уюшмаси Марказий Комитети ходимлари жумҳурият бошланғич ва ўрта таълим ўқитувчилари дам олиш уйида шифокор бўлиб ишлайди. Европа тиббиётидан олган билимлари, машҳур немис олимлари ва врачларидан ўрганган малакалари меҳнаткашларни даволашда қўл келади.

Хайринисо шу йилларда опаси Ойпошша билан бирга ҳозирги «Россия» меҳмонхонаси ортидаги «Конституция» (аввалги Файзулла Хўжаев) кўчасидаги 34-уйда туришган. Ва шу ерда 1937 йил 13 сентябрда тўсатдан қамоққа олинади. Унга 1922-1928 йилларда «Германияда «Туркистон» номли контрреволюцион миллатчилик ташкилотининг аъзоси бўлган, 1928 йилда унинг топшириқлари билан СССРга жосус бўлиб келган, СССРдаги ўша «Туркистон» ташкилоти аъзолари билан мулоқотда бўлган», деган айблар қўйилади.

Ўша куни НКВД ходими Ғайнитдинов унинг отаси яшайдиган Миробод кўчаси 43-уй, 1-хонадонда тинтув ўтказиб, Хайринисонинг паспорти, Германиянинг юз маркали тангаси, ўша ердан келган 112 та мактуб, немис тилидаги 4 та ёзишма, 5 та ён дафтар, 8 та китобни олиб кетади.

1931-1932 йилларда Ўзбекистондаги Ўрта Осиё тиббиёт институтида илмий ходим бўлиб ишлаган Германия фуқароси профессор Энглянд билан учрашувлари ҳам Мажидхонованинг Германия жосуси эканини кўрсатувчи далил қилиб кўрсатилади. Аслида эса, Хайринисо немис олими билан мунтазам учрашиб туришларининг сабабини ҳам терговчига: «Мен унга ўзбек тилидан дарс берар эдим, ўзим эса ундан (Энглянд)дан немис жонли сўзлашув тилини ўрганардим», – деб тушунтириб ўтган эди. Шунга қарамасдан, бир йилдан ортиқ тергов қийноқлари давомида унинг бўйнига ватанга хоинлик, миллатчилик ташкилотига актив аъзо сифатида Советларга қарши айғоқчилик ишлари қилганлиги айб сифатида қўйилади. Лекин шунга қарамасдан, шахсга сиғиниш йиллари СССР Олий суди Ҳарбий коллегиясиниг Алексеев бошчилигидаги сайёр группаси ғайриқонуний равишда 1938 йил 9 октябрда Тошкентдаги Хайринисо Мажидхоновани ЎзССР Жиноят кодексининг 62, 64 ва 67-моддалари бўйича айбдор ҳисоблаб, олий жазо – отувга ҳукм қилади. Ҳукм шафқатсизларча ижро этилади. Шундай қилиб, эндигина 32 баҳорни қаршилаган, Оврупода ўқиб қайтган маърифатпарвар биринчи ўзбек қизларидан Хайринисо Мажидхонова сталинча тоталитар тузумнинг бегуноҳ қурбони бўлади, унинг оила аъзолари, ота-онаси ҳам қийинчиликларга дучор этилади.

«Куз ойларининг бошлари, мен темир йўл мактабининг 2-3-синфида ўқирдим, – дейди ҳозирда Тошкент Темур йўллар бош бошқармаси кадрлар бўлимининг бошлиғи бўлиб ишлаб турган Холида опа Қодирова, ўша машъум йилларни алам билан эслаб. – Хайринисо холам ишхоналарида банд бўлиб, уйга келолмай қолган кунларидан бирида, тонг саҳарда уйимизга икки киши назорати остида кириб келдилар. Бу формасиз кишилар уйимизни тинтув қилиб, унинг Германиядан олиб келган китоблари, хатлари ва бошқа ҳужжатларини талаб қила бошладилар. Холам ҳамма нарса Мирободдаги ҳовлимиздалигини айтгач, Хайринисо холамни ўша ёққа олиб кетдилар. Мен мактабга боролмай, қўрқиб, алаҳлаб қисқа йўл билан бобом олдиларига чопдим. Бобомга иккита одам холамни ишхонасидан олиб келиб, уйимизни тинтув қилишаётганларини айтдим. Бобом бувимга қараб: «Онаси, қизингдан айрилибсан», – дедилар. Бир пастдан кейин НКВД ходимлари ҳам етиб келишиб холамни бобомнинг уйига киритишди-да, ҳаммаёқни титиб ташлашди. Германиядан келтирган китоблари, хатлари ва ўқиш йилларида тузган альбомларини ҳовлида ёқишди. Мажидхон бобом ва онамни ҳам 3-4 ой терговга чақиришиб: «Қизингнинг Германия билан алоқаси, жосуслик ишлари ҳақида маълумот берасан», – деб сўроқ қилишди, баъзи вақтлар уларни ҳатто қамаб ҳам қўйишди. Кейинчалик Файзулла Хўжаев кўчасидаги уйимиздан ҳам ҳайдаб чиқардилар.

– Хайринисо холамнинг орзулари катта эди, – дейди Холида опа кўзда ёш билан сўзида давом этиб. – Холам Германиядан келтирган тиббиётга оид турли қўлланмаларни немис тилидан ўзбек тилига таржима қилишга киришган, илмий тадқиқотларни бошлаган эдилар. Мени ҳам келажакда шу соҳада ўқишга ундар, маърифат нуридан баҳраманд этарди. Хайринисо холам менга рус ва немис тилларини ўргатар, Москвадан, Берлиндан олиб келган русча ва немисча болалар журналларини кўрсатиб, ўқиб, тушунтириб берар эдилар. Германияда немис газета-журналларида чоп этилган суратларини кўрсатиб, ўқиш ва тажриба ўтказиш жараёнлари ҳақида суюниб сўзлар, «Сен ҳам катта бўлсанг ўшандай илғор мамлакатларга бориб ўқиб қайтасан», деб мени орзуларга қанотлантирар эдилар. Ёндирилган китоблар орасида Германиядан олиб келгани тиббий асарлар, болалар китоблари, Гёте, Шиллернинг немис тилидаги, Абдулла Қодирий, Чўлпон каби ўзбек шоир ва ёзувчиларининг асарлари ҳам бор эди. Мен бир сафар, бобом билан холамни кўраман, деб турмага борганимда Хайринисо холамни бизларга мутлақо кўрсатишмади. Онам норозилик билдирганларида уни кечгача қамаб: «Сенларни турмада чиритаман!», деб бақириб беришди. Шундан сўнг биз у ерга ҳатто боришга, холамнинг исмини тилга олишга ҳам қўрқиб яшадик.

50-йилларнинг иккинчи ярмида онам синглиси Хайринисонинг охирги тақдирини суриштириб, республика ҳуқуқ органларига мурожаат қилганларида, 1942 йили вафот этган бўлса керак, деган совуққина хабарни олдик, холос. Лекин Хайринисо холам қаерда, қандай аҳволда вафот этганликларини Ўзбекистон мустақиллигигача ҳам билмай юрдик. Республика истиқлоли шарофати туфайлигина холам ҳақидаги ҳақиқатни билишга эндигина эришдик. Шунинг учун ҳам биз Ватанимиз мустақил бўлганидан чексиз миннатдормиз, – дейди кўзига ёш олиб Холида опа.

Шерали ТУРДИЕВ.

БОЙСУН ТОМОНЛАРДА...

Шу кунларда Бойсуннинг алп қоматли чўпон-чўлиқларининг қувончи чексиз. Ахир қувонмай бўладими? Отарларда мавсумни муваффақиятли якунлаб, мавжуд қўйлар қаторига 14 мингдан ортиқ ҳисори қўзилар қўшилгандан сўнг бойсунлик чўпонлар қувонмай ким қувонсин. Режани ортиғи билан уддалаган «Бойсун» ширкат хўжалиги чўпонлари орасида, айниқса, Шоймардон Қурбоновнинг улуши катта. У бу йилги масумда бир отардан икки отар яратишга эришди.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

«ЗИЁ» БИЛИМИНГИЗГА БАҲО БЕРАДИ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат тест маркази Бухоро озиқ-овқат ва енгил саноат технологияси институти компьютер синфи базасида масофадан туриб компьютерда тест ўтказиш — «Зиё» марказини ташкил этди. Куни кеча мазкур марказ тақдимоти бўлиб ўтди.

Унинг асосий мақсади — абитуриентларга кириш имтиҳонларига тайёрланишга ёрдам беришдан иборатдир. Абитуриент бу марказда тест синовларидан ўтиб, ўзининг олий ўқув юртига кириш имкониятларини баҳолаши мумкин. Тест синовларидан бир неча марта ўтиш имтиҳонларга тайёрланишнинг қай даражада тўғрилигини баҳолашга имконият беради.

Компьютерда тестдан ўтиш сеанслари имтиҳон олдидан катта психологик тренинг вазифасини ҳам ўтайди. Кўпгина абитуриентлар имтиҳон пайтида ўзларини йўқотиб қўядилар, қаттиқ ҳаяжонланадилар, бу эса уларнинг фикрлашларини қийинлаштиради ва хатоликларга олиб келади. Компьютерда тест ўтказиш сеанслар имкон қадар ёзги имтиҳонларга яқин вақтларда амалга оширилади.

Мазкур технологияни амалга оширувчи дастурлар комплексини Давлат тест маркази мутахассислари ишлаб чиқишган.

СОҒЛОМ АВЛОД – ИСТИҚЛОЛ ТАЯНЧИ

Навоий шаҳрида «Соғлом авлод — истиқлол таянчи» мавзуида хайрия марафони ва илмий-амалий анжуман бўлиб ўтди. Ана шу тадбир натижасида 2 миллион сўмдан кўпроқ маблағ тўпланиб, Халқ таълими бошқармаси ҳузуридаги «Таълим» жамғармаси ҳисобига ҳадя этилди. Хайрия маблағлари «Меҳрибонлик уйлари» тарбияланувчилари ҳамда кам даромадли оилаларнинг фарзандлари учун ўқув қуроллари, дарсликлар харид қилишга сарфланади.

Марафоннинг иккинчи кунида унинг иштирокчилари «Фарҳод» маданият саройида ёшлар билан «Биз — Президент фарзандларимиз», «Ёшлар, сизда қандай ғоя бор?», «Қизлар — ҳаёт бўсағасида» мавзуларида қизиқарли мулоқот давралари ўтказдилар.

Ўткир ПЎЛАТОВ.

КОРЕЙС ҚИЗИ СУРАЙЁ

Мана, икки йилдирки, Жанубий Корея фуқароси Жонг Сонг Сук Бухоро тиббиёт институтида таҳсил олаётир. Бунга қадар у «Чегара билмас шифокорлар» халқаро ҳаракатининг аъзоси сифатида Тошкентдаги тиллар марказида билим олган эди. Ўзбек тилини пухта ўзлаштирган корейс қизи Бухоро тиббиёт институтида ўқишга аҳд қилди.

Бундан аввал у Жанубий Кореядаги Коши тиббиёт институтини тамомлаб, олий тоифали тиббий ҳамшира дипломини қўлга киритганди. Корейс қизи шифокорлик дипломини улуғ мутафаккир Абу Али ибн Сино ватанида олишни орзу қиларди. Жонг Сонг бухоролик қизлар билан тезда тил топишиб кетди. Ўзбек дугоналаридан ўзини Сурайё деб аташларини илтимос қилди. У ҳозир курсдошлари — Анзират, Гулноз ва Дилафрўзлар билан бир ётоқда туради.

«Туркистон-пресс»

АЛОҚАЧИЛАР ФАХРИЙЛАР ХИЗМАТИДА

Ўзбекистон Почта ва телекоммуникациялар агентлигида «Маҳаллий Телеком», «Халқаро Телеком» ва «Ўзбекистон почтаси» ҳиссадорлик компанияларининг иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларига байрам кунлари бир қатор имтиёзлар яратиш ҳақидаги ташаббуслари қўллаб-қувватланди.

Шундай қилиб, иккинчи жаҳон уруши фахрийлари икки кун давомида — 2000 йилнинг 8 ва 9 май кунлари республикамиздаги ва МДҲ давлатларидаги ўзларининг жанговар дўстлари билан бепул гаплашиш, уларни байрам билан қутлаш имкониятига эга бўладилар.

Ҳар бир уруш қатнашчиси икки марта имтиёзли қўнғироқ қилиб, 5 минут давомида жанговар дўсти билан суҳбатлашиш имконига эга. Почта ходимлари эса ҳар бир уруш фахрийсига 2000 йилнинг май ойи давомида МДҲ давлатлари ва Ўзбекистондаги манзилларга бепул мактуб жўнатишлари учун 3 донадан конверт ҳам тақдим этадилар.

Телекоммуникациянинг бундай бепул хизматидан вақтинча фойдаланишнинг маъқулланган тартибига кўра, ҳар бир уруш қатнашчиси телефондан имтиёзли фойдаланади ва телефон орқали боғланишнинг ўзи хоҳлаган йўлини танлайди. У «8» рақами орқали халқаро телефон хизмати ходимига алоқага чиқиши ёки халқаро телефон хизматчисига «07» рақами орқали қўнғироқ қилиб, буюртма бериши, шунингдек, Тошкент шаҳрида яшовчи уруш қатнашчилари «8191» рақами орқали тезкор алоқа ўрнатиши мумкин. Абонентларга — фахрийларга қулайлик яратиш мақсадида 8-9 май байрам кунлари 144-39-61 телефон рақамли махсус буюртма столи ҳам ишлайди.

Имтиёзнинг яна бир муҳим жиҳатини таъкидлаб ўтиш жоиз. Фахрий абонентлар ўз хонадонларидаги телефон орқали, шунингдек, бошқа абонентнинг манзилида рўйхатдан ўтишган бўлса ҳам, бепул гаплашиш имконига эгадирлар. Бундай телефон орқали, имтиёзли гаплашиш барча алоқа бўлимларида ва телефон пунктларида амалга оширилади. Бунда уруш қатнашчиси ўз гувоҳномаси ёки паспортини кўрсатиши лозим бўлади. Агар бундай имтиёзли телефон орқали суҳбатлар 5 дақиқадан ошиб кетса, амалдаги тариф бўйича қўшимча пул тўланади.

Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиларига автоматик тизим («8» рақами) орқали ёки телефонист ёрдамида халқаро телефон алоқа хизмати кўрсатиш, фахрийлар ўз гувоҳномаси ва паспортини кўрсатишгач, абонентга ҳисоб-китоб қоғози жўнатувчи алоқа корхонаси томонидан амалга оширилади.

«Халқаро Телеком», «Маҳаллий Телеком», «Ўзбекистон почтаси» ҳиссадорлик компаниялари.

2840

OPEN SOCIETY INSTITUTE - ASSISTANCE FOUNDATION
ИНСТИТУТ ОТКРЫТОЕ ОБЩЕСТВО – ФОНД СОДЕЙСТВИЯ
OCHIQ JAMIYAT INSTITUTI – KO'MAK JAMG'ARMASI

ҲУЖЖАТЛИ ОММАБОП ФИЛЬМ ЯРАТИШ УЧУН ЭНГ ЯХШИ СЦЕНАРИЙ КЎРИК ТАНЛОВИНИ ЎТКАЗАДИ

МАВЗУ: Ўзбекистон, 1999 йил – Аёллар йили

1. Аёллар нодавлат нотижорат ташкилотлари йўлбошчилари: уларнинг шахсий ва йўлбошчилик қобилиятлари; ўзбек аёли тимсоли, унинг Ўзбекистонда ривожланиб бораётган аёллар ҳаракатига жалб этилиши тарихи.
2. Хозирги пайтдаги Ўзбекистонда аёллар ҳаракатининг бошланиши ва ривожланиши; аёллар ҳаракатининг асосий иштирокчилари ва уларнинг тутган ўрни; фаол - аёллар, инсон ҳуқуқини химоя қилувчи гуруҳлар, хотин-қизлар нодавлат нотижорат ташкилотлари, халқаро ва маҳаллий кўмак жамғармалари.Асосий эътибор – аёллар ҳаракатининг ривожланиши ва унда оддий ўзбек аёллари иштирокининг муҳимлигига берилишидир.

ТАНЛОВДА ЁШИДАН ВА ИШ ФАОЛИЯТИДАН ҚАТЪИЙ НАЗАР ҲАР БИР ФУҚАРО ҚАТНАШИШИ МУМКИН.

ТАНЛОВДА ИШТИРОК ЭТИШ УЧУН ҚУЙИДАГИ ҲУЖЖАТЛАРНИ ТАҚДИМ ЭТИШ КЕРАК:
1.3-5 бетда сценарийлар синопсиси
2.Иштирокчининг таълимоти ва меҳнат фаолияти ҳақида маълумот

Танлов якунида икки энг яхши сценарийлар танлаб олинади. Танлов ғолибларига мукофотлар белгиланган.

Ҳужжатлар тақдим этиш охирги куни – 18 май 2000 йил, 18:00

Ҳужжатлар Очиқ Жамият Институти – Кўмак Жамғармасига қуйидаги манзилга тақдим этилиши керак:

700031 Тошкент, Ўзбекистон Зарбоғ кўчаси, 31
Тел.: (99871) 1206854, 1522741, 565569, 565453, 565119, 565209, 565384

Маълумотлар учун қуйидаги шахсларга мурожаат қилиш мумкин:
Нигора Юлдашева, Аёллар Дастури Координатори
e-mail: nigora@osi.freenet.uz
Феруза Ашматова, Аёллар Дастури Координатори ёрдамчиси
e-mail: feruza@osi.freenet.uz

2842

"ДАРИТАЛ" Ўзбек-Италия қўшма корхонаси

DARITAL

Италия технологияси бўйича европа сифат даражасидаги таркибий материаллардан

ЭРКАКЛАРНИНГ ЗАМОНАВИЙ ЧАРМ ПОЙАФЗАЛИНИ

ишлаб чиқаради ва сотади.

Сотув - улгуржи ва чакана нархларда, бозордагидан арзон.

Италия коллекциясининг 1999-2000 йиллардаги модели.

Телефонлар:
УРГЕНЧДА
(8-362) 223-39-91.
Факслар: 229-21-78, 299-10-27.
ТОШКЕНТДА 45-39-67.
Манзил: Тошкент ш., Олмазор кўчаси, 169 а.
(собиқ газламалар дўкони).

2834

ТАШКИЛОТ ТАКЛИФ ЭТАДИ:

нусха кўчириш-кўпайтириш техникаси ва концелярия эҳтиёжлари учун

ҚОҒОЗ

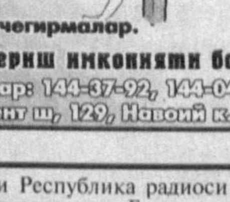

- зичлиги 80 г/м;
- ўлчови А-4;
- баҳоси 1 килоси учун 1200 сўм бўлган, 200 ва 400 донадан қадоқланган ўрамда
- тўлов шакли - пул ўтказиш йўли билан.
- 1 тоннадан ортиқ сотиб олувчилар учун сезиларли чегирмалар.

Ўзбекистон бўйича етказиб бериш имконияти бор.

Телефонлар: 144-37-92, 144-04-93.
Манзил: Тошкент ш, 129, Навоий к., 30.

2832

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси Республика радиоси жамоаси «Адабиёт ва радиотеатр» эшиттиришлари Бош муҳарририяти катта муҳаррири Турсунтош Жабборовага опаси

Саломат ЖАББОРОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.

Биринчи Тошкент Давлат тиббиёт институти ва клиникаси маъмурияти клиниканинг бош ҳамшираси Ёқутхон Турғунбоевага

Тўхтахон АБДУЛЛАЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

«Ўздавсувлойиҳа» институти жамоаси институт директори Ю. Гасановга ўғли

Андрей ГАСАНОВнинг

бевақт вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент вилояти табиатни муҳофаза қилиш қўмитаси жамоаси етакчи мутахассис-давлат нозири Комилиддин Қурбоновга волидаи муҳтарамалари

Санобар ҚУРБОНОВАнинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

АКЦИОНЕРЛИК ТИЖОРАТ БАНКИ «АВИАБАНК»

шуни маълум қиладики, акционерларнинг навбатдаги умумий йиғилиши 2000 йил 19 май, соат 15.00 да банкнинг янги биносида бўлиб ўтади. Манзил: Нукус кўчаси, 86-А уй. Рўйхатга олиш соат 14.30 да бошланади.

КУН ТАРТИБИ:

1. *«Авиабанк»нинг 1999 йил фаолият натижалари тўғрисидаги ҳисоботи.*
2. *1999 йил фаолияти натижалари тўғрисидаги банк тафтиш комиссиясининг ҳисоботи.*
3. *Йиллик ҳисоботнинг тасдиқланиши, 1999 йил бухгалтерия баланси, фойда ва зарарлар бўйича ҳисобот («ПрайсВотерХаусКуперс» аудиторлик компаниясининг текширувлари натижаси бўйича ва шу компаниянинг 2000-2001 йилга тасдиқланиши масаласи). 1999 йил банкнинг оддий ва имтиёзли акциялари бўйича дивидендларни тўлаш ва фойдани тақсимлаш тўғрисида.*
4. *Банк низомига ўзгартиришлар ва қўшимчалар киритиш.*
5. *Банк харажатларини тасдиқлаш ва унинг Бизнес-режага мос келиши.*
6. *Банк кенгаши таркибига қўшимча сайлов.*
7. *Бошқа масалалар.*

Қўшимча маълумотларни қуйидаги телефонлар орқали олишингиз мумкин: 54-98-98, 54-79-51.

2837

БАЙРУТДАН МЕДАЛЛАР БИЛАН ҚАЙТИШДИ

Наманган шу пайтгача гуллар ва янги қурилишлар шаҳри сифатида машҳур эди. Энди бу шаҳарни шахмат шаҳри деса ҳам бўлади. Сабаби – наманганликлар жамоаси Ливан пойтахти Байрутда шаҳарлар ўртасида ўтказилган шахмат бўйича Осиё чемпионатининг совриндори бўлди.

Анъанавий шахмат турнирида 20 дан ортиқ Осиё давлати жамоалари иштирок этди. Наманганлик шахматчилар нуфузли иккинчи ўринни эгаллаб, чемпионатнинг кумуш медаллари соҳиби бўлди.

Наманганликларнинг эришган ютуғи – шаҳарда шахматнинг ривожланиши ва оммавийлашувига катта эътибор қаратилаётганининг натижасидир. Бу ерда нафақат меҳнат жамоаларида, ўқув масканларида, балки турар жойлар ва маҳаллаларда ҳам доимий шахмат турнирларини ўтказиш анъанага айланган. Наманганда очилган "Шоҳруҳ" шахмат клуби вилоятнинг барча туман шахматчиларини бирлаштирадиган ўзига хос марказ бўлиб қолган. Бу клубнинг очилиши билан Наманганда халқаро тоифадаги йирик шахмат турнирларини ўтказиш имкони туғилди.

Н. ХЎЖАЕВА,
ЎзА мухбири.

МАЙДОН АҲОРАТ АТОНАТ

1 май куни Лондон шаҳрида «80 кун давомида дунё бўйлаб» номли ажойиб халқаро автопойга бошланди. Кўзланган маршрутнинг маълум бир қисми Ўзбекистон ҳудудидан ўтади.

80 КУН ДАВОМИДА ДУНЁ БЎЙЛАБ

24 та давлатдан келган автоҳаваскорлар 100 автомашиналарда дунё бўйлаб саёҳатга йўл олдилар. Автопойганинг диққатга сазовор томони шундаки, иштирок этаётган автомобиллар жаҳон автомобилсозлиги тарихини намойиш этувчи классик моделлардан иборат. Энг қадимги модел – «Локомобил-48» 1912 йилда, янгироғи эса 1972 йилда ишлаб чиқарилган.

Пойга иштирокчилари Англия пойтахтидаги машҳур «Тауэр» кўпригидан старт олиб, Европа қитъаси томон йўл олдилар. Автомобиллар Дувр порт-шаҳридан Ла-Манш бўғози орқали паромларда Францияга олиб ўтилади. У ердан маршрут Италия, Греция, Туркия ҳудуди бўйлаб давом этади. Истамбул шаҳрида автопойганинг биринчи босқичи тугайди.

Сўнгра «Лондон-Пекин» иккинчи босқичи бошланади. У Грузия, Озарбайжон, Туркманистон, Ўзбекистон, Қозоғистон, Қирғизистон ва Хитой ҳудудидан ўтади. Пекиндан тақрибан 40 та автомобил юк ташувчи самолётларда Аляскага ўтказилиб, Шимолий Америка маршрути бўйича Нью-Йорк шаҳригача саёҳатни давом эттирадилар. Нью-Йоркдан эса пойга иштирокчилари самолётларда Африка қитъасидаги Маррокуш шаҳрига етказилади. Марафоннинг якуний босқичи Марокаш, Испания ва Францияда ўтказилади. Энг эпчил автоҳаваскорлар дунё бўйлаб саёҳатни 18 июл куни Лондон шаҳрида якунлашлари керак. Ғолиблар ўша ерда кумуш кубок билан тақдирланадилар.

Автопойга иштирокчилари 19 майда Ўзбекистонга етиб келадилар ва Самарқандда шаҳар билан танишиб, дам оладилар. 22 май куни эса Тошкентдан Бишкекка йўл оладилар.

Классик пойга уюшмаси раиси, «80 кун давомида дунё бўйлаб» тадбирининг бош менежери Филипп Янг «Жаҳон» ахборот агентлиги мухбирига қуйидагиларни маълум қилди: Автопойга маршрути ўтадиган муҳим давлатлардан бири Ўзбекистондир. Биз юртингизни зиёрат қилиш имкониятидан мамнунмиз, чунки кўпгина пойга иштирокчилари бундай имкониятларга эга бўлмаган эди. Ўзбекистон – буюк ва бағри кенг мамлакат.

Ж. МУТАЛОВ,
«Жаҳон» АА, Лондон.

ТОШКЕНТ ОТЧОПАРИДА СПОРТ БАЙРАМИ

7 май куни Тошкент Отчопарида «Соғлом авлод йили» ҳамда Хотира ва Қадрлаш кунига бағишлаб оммавий ва миллий спорт турлари бўйича беллашувлар ўтказилади.

— Тошкент Отчопарида спорт мусобақалари ўтказиш, уларни халқ ўйинлари билан бойитиш, баҳсларнинг қизғин ва муросасиз кечишини таъминлаш мақсадида «Республика миллий спорт турлари маркази» ўз хайрли фаолиятини бошлади. Бўлажак спорт байрами куни иккинчи жаҳон уруши иштирокчилари бўлган спорт фахрийлари байрам дастурхони атрофига йиғилишади.

Мусобақалар Давлат жисмоний тарбия ва спорт қўмитаси, Республика миллий спорт турлари маркази, Мудофаага кўмаклашувчи «Ватанпарвар» ташкилоти ташаббуси билан ўтказилмоқда. Бу беллашувлар Отчопардаги пойга мавсуми бошланишига уланиб, аксарият баҳслар тулпорлар иштирокида кечади. Мусобақалар дастуридан «Қиз қувмоқ» халқ ўйини, раққос отларнинг кўргазмали чиқиши, тўсиқлардан сакраш, чопқир тулпорлар пойгаси ва улоқ беллашувлари ўрин олган. «Ватанпавар» ташкилоти автомобилчилари билан чавандозлар ўртасидаги пойга мусобақаси, мотопойга, авиамодел ҳамда ракетамоделчиларнинг кўргазмали чиқишлари томошабинларга хуш кайфият бахш этади.

«Туркистон-пресс»

ИККИНЧИ ОСИЁ ЧЕМПИОНАТИ

Сўнгги йилларда мамлакатимизда мини футбол ривожига ҳам катта эътибор қаратилаётир. Шунинг учун бўлса керак, кўплаб истеъдодлар етишиб чиқаяпти. Вакилларимиз халқаро майдонда Ватанимиз шарафини муносиб ҳимоя қилишаётир. Бу борада, айниқса, Андижоннинг "Турон-Солиқчи" жамоасини тилга олиш жоиз. Андижонликлар ўтган йили мамлакат чемпиони унвонини қўлга киритишди. Шунингдек, терма жамоамиз асосини ҳам айнан "Турон-Солиқчи" футболчилари ташкил этади.

Мини футбол бўйича мамлакатимиз терма жамоаси куни кеча иккинчи Осиё чемпионатида иштирок этиш учун Бангкокка жўнаб кетишди. Чарм тўп усталаримиз дастлаб гуруҳ мусобақаларида Эрон, Япония, Макао ва қирғизистонлик мини футболчиларга қарши майдонга тушади. Гуруҳда биринчи ва иккинчи ўринни эгаллаган жамоалар кейинги босқичга чиқадилар.

Ушбу қитъа биринчилиги навбатдаги жаҳон чемпионатига саралаш турнир вазифасини ҳам ўтайди. Дастлабки учта совринли ўринларни қўлга киритган терма жамоалар жаҳон чемпионатига йўлланмани нақд қилишади. Вакилларимизга омад тилаймиз.

Ўз мухбиримиз.

Дусту қадрдон отахонлар...
Т. ҲАМРОҚУЛОВ сурат-лавҳаси.

ШУЪЛА СОЧУВЧИ ГИЁҲ

Наботот мўъжизалари

Инсон ҳаётини наботот оламисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Одамни тўйдириб, кийинтирадиган ҳам, бошпана бериб, завқ улашадиган ҳам, қолаверса, дардига малҳам бўладиган ҳам ўсимликлар дунёсидир. Улар орасида шундай ажойиб хислатли намуналари борки, уларнинг мўъжизакор кучини ҳар қанча таърифласак ҳам оз.

Меҳригиёҳ ана шундай ўсимликлардан. Шарқ халқлари орасида женшен қанчалик эъзозланса, Ғарб мамлакатларида меҳригиёҳ шунчалик бебаҳо саналади.

Меҳригиёҳ илмий тилда «мандрагора» деб аталиб, итузумдошлар оиласига мансуб кўп йиллик ўт туркумига киради. Барглари йирик, тухумсимон, яхлит, бўйи бир қулоч атрофида. Гуллари заъфарон-яшил, зангори ёхуд нуқрасимон бўлиши мумкин. Меваси эса тўқ сариқ тусли кунгурали – юмалоқ, йирик бўлади. Умуман, ер юзида меҳригиёҳнинг бир неча турлари қайд этилган бўлса-да, Ўрта Осиёда уларнинг фақат биргина тури учрайди. Шуниси ажабланарлики, ўсимликнинг икки метрча чуқурликка борадиган илдиз қисми гўё яланғоч одам қиёфасини эслатади. Шу боис меҳригиёҳ ҳақида турли хил ғаройиб афсона ва ривоятлар яратилган. Яъни, уни истеъмол қилган киши мангу навқирон бўлса, меҳригиёҳ шарбати кўнгилда муҳаббат уйғотармиш...

Ўз даврида буюк олим Пифагор меҳригиёҳни одамсимон ўсимлик дея таърифлаган бўлса, румлик ёзувчи ва соҳибкор Колумелла унга «ярим одам ўти» деган нисбат берган. Баъзи кишилар эса ана шундай илдизларни ташқи кўринишига қараб эркак ёки аёл жинсига ажратишган.

Қадимда Арабистонда меҳригиёҳни «ябрух», яъни одамгиёҳ деб ҳам аташган. Маҳаллий аҳоли гўёки меҳригиёҳ тунда ўзидан ёруғлик таратади, деб ишонишган. Шунинг учун уни баъзан «алвасти шамчаси» ёхуд «жодугар гули» деб ҳам атаганлар. Сеҳргарлар эса меҳригиёҳ ёрдамида одамни ақли ва ҳуснидан жудо қилади, деган фикрлар ҳам мавжуд. Кўҳна нақлларга қараганда, бу ноёб ўсимлик одамларга хазина ва бойлик топишда ҳам ёрдам бераркан. Бундан уч ярим минг йиллар муқаддам ёзилган Эберс папирусида ҳам меҳригиёҳнинг хосиятлари ҳақида маълумотлар келтирилган.

Буюк аллома Абу Али ибн Сино ҳам меҳригиёҳнинг шифобахш хусусиятлари ҳақида маълумотлар ёзиб қолдирган. Жумладан, жарроҳлик амалига муҳтож бўлган беморга унинг шарбати ичирилса, оғриқни сезмайди. Ўсимлик барглари қонталашган, силқиган жойларга суртилса, ҳеч бир асорат қолдирмай тузатади. Агар меҳригиёҳ мусалласга қўшиб истеъмол қилинса, бедор кишиларга уйқу бағишлайди. Унинг асал ёки зайтун мойи билан аралашмаси газандалар чаққан жойга қўйиладиган бўлса, кишига зидди заҳар сифатида ёрдам беради.

Маннон НАБИЕВ,
доришунос.

Бўш вақт

ДАРСДАН СЎНГ – ЭРТАКЛАР ОЛАМИГА

Қизилтепа туманидаги 36-мактаб-интернат тарбиячилари Соғлом авлод йилида болаларнинг бўш вақти мароқли ва мазмунли ўтишига ёрдамлашиш мақсадида «қўғирчоқ театри» ташкил этишди. Ш. Расулов, Г. Тилавова, О. Носирова, М. Аҳтамова сингари тарбиячилар юқори синф ўқувчилари ҳамкорлигида ўзбек миллий эртаклари қаҳрамонлари сиймосини қўғирчоқлар ёрдамида акс эттирмоқдалар.

Абдуваҳоб ПИРМАТОВ
Навоий вилояти.

ABN·AMRO Bank

Best Bank in Uzbekistan

CENTRAL EUROPEAN AWARDS 2000

Обрў-эътиборли "Euromoney" молия журналининг «Central European» нашри томонидан

АБН АМРО Банк МБ Ўзбекистон А.Ж.

2000 йилда

Ўзбекистоннинг энг яхши банки деб номланди.

Қўшма банкимизнинг асосий таъсисчиси-АБН АМРО Банкдир. Бу универсал тижорат инвестиция банкининг тарихи Голландия тарихининг ўтган аср бошига бориб тақалади. Бугун АБН АМРО Банк дунёнинг 76 мамлакатида ўз филиалларининг кенг тармоғига эга бўлган энг йирик халқаро молиявий конгломератлардан биридир.

Биз:

- Ўзбекистон молия бозорида энг яхши банк хизматларини;
- Банк хизматларининг кенг мажмуасини — пул кўчириш ва тижорат кредитидан тортиб, конвертация жараёнлари ва мижозлар эҳтиёжидан келиб чиққан ҳолда ишлаб чиқилган мураккаб таркибий молиялаштиришгача;
- Электрон банк иши ("банк-мижоз тизими") ва пластик-кредит карточкалари каби маҳаллий бозор учун мутлақо янги бўлган банк хизматларини тақдим этамиз.

СИЗНИ ЎЗ МИЖОЗЛАРИМИЗ САФИДА КЎРИШДАН ХУРСАНДМИЗ.

ABN·AMRO The Network Bank

Бизнинг манзил: Тошкент ш., Ҳ.Олимжон майдони, Ғарбий томон, Бизнес-комплекс, 4-подъезд.
Телефон: 120-61-41.
Факс 120-63-67.

2777

Жиноят ва жазо

БУЗОҚНИНГ ЮГУРГАНИ СОМОНХОНАГАЧА

Дастурхонга суюқ ва қуюқ таомлар тортилиб, суҳбат қизиди. Тасодифан танишган меҳмон ва мезбон апоқ-чапоқ. Мавзу қайта-қайта Ферузнинг Тошкент юридик институтига кира олмаганлигига келиб тақалади.

— Бу ишлар мен учун чўт эмас, — дея секин шипшийди ўзини Тошкент телевидениеси мухбири, деб таништирган Расулжон. — Танишбилишлар сероб. Фақат хизмат ҳаққи дурустгина бўлса бас.

— Қандай қилиб, ахир йил охирлаяпти-ку, тест синовлари ёзда ўтган бўлса...

— Ҳаммасини йўли бор, — гапни яна илиб кетади Расулжон. — Сиртқига тўғирлаймиз, окоси.

Бу тасодифий танишувдан уларнинг иккаласи ҳам мамнун эди. Бири осонгина ўқишга жойлашиб олишни ўйласа, иккинчиси мўмайгина даромад ҳақида ўй суради.

Ўша куни Расулжон Самарқанддан терисига сиғмай қайтди.

— Ўзиям бориб турган лақма экан, — ўйларди у. — Ҳамма гапларимга ишонди-я. Зиёфатнинг қуюқлиги-чи?, ҳадемай даста-даста пуллар билан ортимдан Тошкентга югуради.

Расулжон ўйлаганидек бўлди ҳам. Феруз акаси Искандар билан Тошкентга, келишилган жойга етиб келди. "Мухбир" унинг юридик институтига кира олмаслик сабабларини аниқлашга ваъда бериб, хизмати эвазига 5 минг сўм талаб қилди. Кейин эса бу ишни бир кунда амалга ошириш имконияти йўқлигини айтиб ака-укаларни кузатиш чоғида Ферузданяна 10 минг сўм олди.

Шу тариқа "ишлар" тезлашиб кетди. Орадан кўп ўтмай, 2000 йилнинг 2 январида Расулжон Ферузни отаси Илҳом Ғуломов билан Тошкентда учратади. Шу куни у қаерларгадир кириб чиқиб, ўзининг таъбири билан айтганда "иш"ни ниҳоясига етказади. Ферузнинг Тошкент юридик институтига сиртқи бўлимига қабул қилинганлиги тўғрисидаги буйруқ унинг қўлида эди.

— Мана, ҳаммаси жойида, — деди кўзлари чақнаб. — Мен ваъдамнинг устидан чиқдим. Энди сиз бугун борича ташлаб кетаверинг, қолганига ўзим бораман.

Шундай деб у ота-боладан яна 10 минг сўм олиб қолди. Эртаси куни эса Расулжон Самарқандда, Амир Темур кўчасидаги Феруз ишлайдиган ошхонада пайдо бўлди. Ва Феруздан 5 минг сўм пул олди. Бир ҳафта ўтар-ўтмас "мухбир" яна Самарқандга келди. Бу гал у тўғридан-тўғри Илҳом Ғуломов уйига бориб, яна 40 минг сўм беришлари кераклигини айтди.

Фирибгарликни ўзига касб қилиб олган Расулжон Абдураҳмонов аслида ҳеч қаерда ишламасди. У Ўш шаҳрида туғилган, Қирғизистон фуқароси, ўрта-махсус маълумотли. Унинг Феруз Ғуломовга ҳуқуқшунослик олийгоҳидан "олиб берган" буйруғи шубҳа уйғота бошлаган эди.

Лекин "сохта мухбир" Самарқанддаги "фаолияти"ни қалбаки буйруқ билангина тўхтатиб қолмади. Унинг домига яна бир содда илашди. Яна ўша таниш Амир Темур кўчаси. Бу ердаги "Тим" қаҳвахонаси ёнида Ўрол Эшбобоев билан танишиб, унинг муаммоларини сўради. Ўзини эса Тошкент телевидениеси 30-канали мухбири экани, ҳозир СТВ ижодий уюшмасини текшириш учун хизмат сафарига келган қилиб кўрсатади. Қарангки, Ўрол Эшбобоевга ҳам қўлидан иш келадиган ана шундай "мухбир" зарур экан. У эринмасдан дардларини тўкиб солди.

— Бўлди, — деди Расулжон унинг хорижга ишга бориш ниятини англагач. — Мен Сизни Уругвайга жўнатаман. Фақат...

— Тушундим, — деди Ўрол Эшбобоев. — Тортинмасдан хизмат ҳақини айтаверинг.

— Виза қоғозини тўғрилаш учун 27 минг сўм керак. Ҳозирча 2 минг сўм берасиз. Қолгани иш битгандан кейин.

Қисқа вақтда Уругвайга йўл очадиган "виза қоғози" ҳам тайёр бўлди. Сохта виза 25 минг сўм эвазига Ўрол Эшбобоевга тутқазилиб, "30 канал"нинг сохта мухбири воқеа жойидан ғойиб бўлди.

Аммо бузоқнинг қочгани сомонхонагача, деганларидек у узоққа кетолмади. Кўрилган тезкор чора-тадбирлар туфайли фирибгар қўлга олинди.

Яқинда Расулжон Абдураҳмоновнинг жиноий ҳаракатлари одил судда кўрилиб, қилмишига яраша жазосини олди. У етти йил муддатга озодликдан маҳрум қилинди. Ғуломовлар фойдасига 70 минг, Эшбобоевга эса 27 минг сўм фирибгар чўнтагидан ундириладиган бўлди.

Қамариддин ТЎХТАНИЁЗОВ,
Боғишамол туман суди судяси.
Абдурасул САТТОРОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир: Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ (масъул котиб — «Народное слово»),
Ш. ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ,
Ш. РИЗАЕВ,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34;
Ҳуқуқ — 136-07-94;
Иқтисодиёт — 136-36-65; 132-10-65
Маънавият ва маърифат — 136-35-60;
Хатлар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий масалалар — 132-12-08;
Ахборот, спорт ва ҳарбий-ватанпарварлик — 132-11-15;
Халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 376, 22228 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2

Газета PENTIUM-II mmx компьютерида терилди ҳамда операторлар С. ЛУКИН ва Ж. ТОҒАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — Ю. ХАМИДОВ.
Навбатчи муҳаррир — И. ХУДОЁРОВ.
Навбатчи — А. ЖЎРАЕВ.
Мусаҳҳиҳ — А. САТТОРОВ.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00
топширилди — 22.10
1 2 3 4 5 6